ՏԱՐԻ 45ՐԴ, ԹԻՒ 279 Կ. ՊՈԼԻՍ, 14/27 ՄԱՐՏ 1902 17 ՋԻԼՀԻՃՋԷ 14 ՄԱՐՏ 1317 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ-Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի ճասէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50
Դաւառներու համար	108 ղ.	60

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէն աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوهانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره‌ٔ مخصوصه

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

16ՐԴ ԹԻՒԸ Աշխարհաբար Նարեկի

ԱՅՍՕՐ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՔՕ-ՌՈՒՍ. ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Ֆրանսայի արտաքին գործոց Նախարար Մ. Տէլքասսէի՝ Մերակոյտի ժողովին մէջ ըրած արտայայտութիւնները կարեւոր յաւելուած մը կը կազմեն Ֆրանքօ-ռուս ծանուցագրին, որ հաղորդուեցաւ վերջերս՝ անցեալ տարի հոկտ. 7ին Բէլֆորի Բրոնիէլը ստորագրող մեծ տէրութեանց։ Ցայտնի է թէ ծանուցագիրը ամէն քանէ առաջ պատասխանն է յունվար 30ին (Ը. Ե.) ստորագրուած անգլիաճարտնական դաշնագրութեան, որ ռուս և ֆրանսայի դիւանագէտներուն ըսածին նայելով խափանած էր Մայրագոյն Արեւելքի հաւասարակշռութիւնը։ Վերոյիշեալ տեսակէտէն դուրս Ֆրանքօ-ռուս Նօթան, Ֆրանքօ-ռուս զինակցութեան եւրոպական կարեւորութիւնը կ'աւելցնէ, քանի որ բնական կանոնին համաձայն միութեան մը կապերը այնքան կ'ամրապնդուին որքան երկու երկիրները իրար միացնող շաղերը կ'աւելնան։

Այս մասին ըսելիք չկայ, բայց տեսնենք թէ ինչ կրնայ ըլլալ մեզ համար այս նոր ծանուցագրին նշանակութիւնը, թէև համոզուած ալ ենք թէ մեր բոլոր խորհրդածութիւնները ընդհանուր հանգամանք մը ունենալէ անդին չեն անցներ, բուն իսկ դիւանագիտական ու է համաձայնութեան մը ներքին պարագաներուն տեղեակ չըլլալնուս պատճառաւ։

Նախ փութանք անմիջապէս յայտնելու թէ չենք կրնար հաւանիլ թէ ինչու անգլիաճարտնական դաշնակցութիւնը պատճառ եղաւ խափանելու Մայրագոյն Արեւելքի հաւասարակշռութիւնը որ այն ատեն միայն իրական վտանգի մը պիտի ենթարկուէր, երբ Անգլիա և Ճաբոնիա միացած ըլլային Զինաստանի բաժանման խնդրոյն մէջ։

Եւ պէտք է յիշել թէ Միացեալ Նահանգներն ու Գերմանիա ալ պիտի մասնակցէին այդ հաւասարակշռութիւնը վերահաստատելու գործին... եթէ իրենք ալ ունեցած ըլլային Ռուսիոյ և Ֆրանսայի նկատումները և կամ կասկածները։

Ֆրանքօ-ռուս ծանուցագիրը իր պզտ ու տափակ ոճով կը յայտնէ թէ երկու կառավարութիւններն ալ մեծ ուրախութեամբ ընդունած են անգլիաճարտնական դաշնագրութեան կնքուումը, բայց ինչ օգուտ որ Մ. Տէլքասսէ իր բացատրութիւններուն մէջ այնպէս մը ենթադրել կը ձեւանայ որ այդ ծանուցագիրը միմիայն Ֆրանսական եղած ըլլայ, և միմիայն Ֆրանսական դիւանագիտութեան տեսակէտով կը գնատասխանէ։

Այո, անգլեւճարտնական համաձայնութեան երկու գլխաւոր կէտերը Զինաստանի հողային ամբողջութեան և Զինական երկիրներուն մէջ բոլոր դրան քաղաքականութեան պաշտպանութեանը սկզբունքներն են։ Բայց Մ. Տէլքասսէ կը պատասխանէ թէ Ֆրանքօ-ռուս նոր համաձայնութիւնն ալ միեւնոյն նպատակը ունի։

1900ին՝ յունիսի վերջերը և յուլիսի սկիզբները, երբ մեծ տէրութիւններէն չատեր բաղդանդիր քաղաքականութեան մը կը հետեւէին Մայրագոյն Արեւելքի մէջ, Տէլքասսէ շրջաբերական մը ղրկելով չահակից կառավարութիւններու, բացարձակապէս յայտնեց թէ՝ Զինաստանի կարի փափուկ շրջանին մէջ, այդ երկրին «Բոքսիոր»ներն ու և է վտանգէ զերծ պահելու սկզբունքովը ներշնչուելու է։

Միեւնոյն տարին, աւելի առաջ՝ մարտ սմսոյն, ի պատասխան Միացեալ Նահանգաց ծանուցագրին, որ կը զգացնէր Բաց դրան քաղաքականութեան հետեւելու պէտքը, արտաքին գործոց Նախարարներէն ամէնէն առաջ Մ. Տէլքասսէ փութաց պատասխանել և հաւանիլ այդ ծանուցագրին ոգւոյն։ Ուրեմն, ոչ է դիտողութիւն մը չպիտի կրնանք ընել Ֆրանսայի քաղաքականութեան նկատմամբ, երբ այս վերջինը «Բոքսիոր» ըմբռնելու ու դատելու ըլլանք։ Բայց խնդիր է գիտնալ թէ արդեօք Ֆրանսա կը պահէ իր նախկին ընթացքը, երբ պաշտպանպէս կը յայտնէ թէ այլեւս իր և Ռուսիոյ շահերը միեւնոյնն են Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Բոլոր աշխարհի հանրային կարծիքը վարկեան մը չվարանեցաւ հաստատելու թէ անգլեւճարտնական դաշնագրութիւնը Ռուսիոյ ոտնձգութիւններուն դէմ է։ Եթէ Զինաստանի հողային «ամբողջութիւնը» պահպանել ըսելը, չինական երկրին ափ մը հող ձեռք չանցնել ըսել է, ինչ կ'ընեն հազարաւոր Բազաքները Մանչուրիոյ մէջ. և եթէ բաց դրան քաղաքականութիւնը ուրիշ բան չի նշանակեր եթէ ոչ բոլոր քաղաքակրթեալ ազգերու վաճառականական և արուեստական շահերուն ազատ և հաւասար բարգաւաճումը, ապա ինչ են Ռուս զօրավարներու ընթացքը՝ Բօրթ Արթուրի՝ Թալիէնվանի՝ Նիու Զանկի, և մինչեւ իսկ Մուքտէնի ու Բիրէնի մէջ։

Ըսել է որ մեզ համար Մ. Տէլքասսէի բացատրութիւնները այն ատեն միայն լուրջ արժէք մը պիտի ունենային, երբ յիշեալը ըսէր թէ Ֆրանսա կը միանայ Ռուսիոյ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ ալ, քանի որ Ռուսիա վերջնականապէս որոշած է պարպել Մանչուրիան, և չթողուլ որ չինական կառավարութիւնը արգելքներ յարուցանէ միջազգային վաճառականութեանը դէմ։ «Լուրջ արժէք» ըսելով պէտք չէ ըմբռնել թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին խօսքերուն իսկական արժէքին կ'ակնարկենք։ Ընդհակառակը մենք համոզուած ենք թէ Մ. Տէլքասսէ Ֆրանսայի ամէնէն աւելի նուրբ, արթուն և բարձր խորհողներէն մին է, եւ շատ աւելի լայն ըմբռնում և դիւանագիտական զգացողութիւն ունի իր նախորդներէն, բայց չենք կրնար զսպել ինքզինքիս մտածելէ թէ Ֆրանքօ-ռուս ծանուցագրոյն ծագման պարագաները աւելի ուսանելի գոյն ունին։ Արդեօք այս նկատումներէն դուրս, տարբեր գաղափար մը ալ չի ներկայանար մեր քանակութեան առջեւ։

Մէկ կողմէն ինչո՞ւ Ռուսիա և Ֆրանսա փոխանակ Վալդեկ-Թէնի կառավարութեան ըրածին նման բացարձակապէս յայտնելու թէ իրենք ալ կը հաւանին անգլեւճարտնական դաշնագրութեան ոգւոյն, տարբեր երկակ խմբակ մը կը կազմեն. ինչո՞ւ կ'անջատուին Մեծն Բրիտանիայէն ու Ճաբոնէն, քանի որ միեւնոյն նպատակը ունին և միեւնոյն սկզբունքները յարգել կը ջանան։ Ֆրանսական և ռուսական թերթերը պիտի պատասխանեն թէ նպատակը մէկ է, բայց միջոցը տարբեր։ Մեզ համար սակայն խնդիրը այդ կերպով ըմբռնելը ուրիշ նշանակութիւն չունի եթէ ոչ ուրիշ տալ մտածելու թէ Մայրագոյն Արեւելքի արուեստական հաւասարակշռութեան երկու խմբակները միեւնոյն ուղղութիւնը պահելու տրամադիր չեն, և թէ Անգլիոյ և Ճաբոնի դիրքը ու դերը, այսինքն տնտեսական քաղաքականութիւնը, պիտի բաղխի Ռուսիոյ աշխարհակալութեանը հետ և զօրաւոր ցնցումներ յառաջ պիտի բերէ։

Արդեօք ո՞րպիսի վարպետութեամբ, ո՞րպիսի շահեր ցուցնելով Ֆրանսայի՝ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ, Ռուսիա կրցաւ իրեն զինակից ընել Ֆրանսան Մայր. Արեւելքի մէջ ալ։ Եթէ Ռուսիա և Ճաբոն պատերազմին, Ֆրանսա պիտի աջակցի Ռուսիոյ. այս միջոցին Անգլիա անգլեւճարտնական պայմանագրութեան համեմատ, մինակ չպիտի թողու Ճաբոնը։ Ըսել է որ երբ Զինաստանի և վերոյիշեալ տէրութիւններէն միոյն մէջ խնդիր մը ծագի, Զինաստան դեռ միոյն հետ չպատերազմելէ... առաջ, չորս տէրութիւն պիտի սկսին պատերազմիլ իրարու հետ և այնուհետեւ կարգը պիտի գայ խելօք Զինաստանի։

Բայց բոլոր այս եղելութեանց և կամ հաւանականութեանց մէջ խիստ հետաքրքրական կէտ մը ալ կայ։ Ո՞րքան չահեկան է գիտնալ թէ ի՞նչպէս Ֆրանսա և Ռուսիա չափած են իրենց ցամաքային կամ ծովային ուժերը՝ ծանուցագիրը չհրատարակելէ առաջ, բաղդատմամբ Անգլիոյ և Ճաբոնի ուժերուն։ Արդեօք այնպէս ենթադրուած էր թէ Ֆրանսայի ծովային ուժը պիտի կարենայ դիմադրել Մեծն Բրիտանիոյ ահագին առաւելութիւններուն, և կամ թէ, որոշուած է Ֆր Ֆրանսա բանակներ ալ պիտի ղրկէ հիւսիսային Զինաստանի մէջ ռուսական չահերը պաշտպանելու համար։ Այս պարագային արդեօք նկատողութեան առնուած են Անգլիոյ՝ Ճիպրաթարի, Մալթայի, Բէրիմի, Սուէզի, Սինկաբուրի և Հանկ-Քոնկի դիրքերը, որոնք գրեթէ Եւրոպայէն Մայրագոյն Արեւելք երթալու համար անցնելիք գուռներուն բանալիներն են։

Սա ալ կենայ ըլլայ որ Ռուսիա մեծ յոյսեր դրած ըլլայ անդր սիպերիական երկաթուղւոյն վրայ։ Բայց ով կ'ըսէ թէ մի քանի հարիւրաւոր Զինացիներու խռովութիւնը արգելք չէ կարող ըլլալ՝ այդ կարգի յոյսերուն իրագործմանը, և Ռուսիոյ ռազմագիտական կամ զինւորական փոխադրութեան պայմաններն կատարելագործեալ են։ Բան մեզ, եթէ երկու՝ երկու խմբակներու դիւանագէտներուն մրցումէն վերջ՝ բանակները և նաւատորմիղները սկսին մրցիլ, հաւանականաբար Ճաբոնը պիտի կրնայ զբաղեցնել Ֆրանսան Թօնքինի մէջ։

Իսկ՝ թէ մեր բոլոր կասկածները կամ վախերը ի դերեւ ելնեն, և միջազգային խաղաղութիւնը երկար տարիներ անվնաս մնալով, Զինաստանը զարգանայ և կարեւոր տարր մը աւելցնէ ընդհանուր քաղաքակրթութեան խմբին։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԷՆ ՆԱՄԱԿ

ԵՐԳԻՆ ՈՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Այս վերնագրով ու Հերմէս ստորագրութեամբ Մանզումէի 252 թիւին մէջ յօդուած մը կարդացի և կը փափաքիմ իմ կարծիքներս յայտնել այս առթիւ։

Նախ պէտք է խոստովանիմ թէ բոլորովին համակարծիք եմ Պ. Յօդուածագրին. իմ նպատակս չէ աւելի բացատրութիւններ, մեկնութիւններ տալ քանի որ բացայայտ ճշգրտութեամբ աչքի և խելքի առջեւ կը պարզէր անամէն բան։

Պիտի ծանրանամ մեր եկեղեցական երգեցողութիւններու մասին։ Կը սոսկամ յիշելով այն եղանակները, որոնք ընաւ հոգեկան մխիթարութեան հանգամանք չունին. որ մէկը ըսէր, մանէական, շարէական, բուլգարական, վոլոական եւայլն եղանակներ. պահ մը մարդս կը մոռնայ ինքզինքը ու կը կարծէ թէ զբօսավայրի կամ պարահանդէսի մը մէջ է, և բացարձակապէս եթէ նոյն պահուն սիրող (մանիէր) մը ներկայ ըլլայ ու եղանակէն ներշնչուելով սկսի պռատալ. «Աբօնիլ, պոլոթոբ չէնէ», կամ սկսի պարել, կրնաք երեւակայել պատկերը։ (Մ. Էջ Դանէի միտքն Տ. Կոմիտաս վրդ. ին ականջը իսօր)։

Շատ անգամներ դրուեցան մեր եկեղեցական երգեցողութիւններուն համար, սակայն անապատական յուսութեան մէջ կորսուեցան։ Կրօն. ժողովին ուշադրութիւնը հրաւիրուեցաւ՝ սակայն անտեսի մնաց։

Հիմա որ Մանզումէի 254 թիւին՝ Ազգային բաժնին՝ կրօնական ժողովին օրուան նստին արդիւնքներուն մէջ «երաժշտական յանձնաժողով» անուն մը առաջին անգամ ըլլալով կը կարդամ. Թադէոս էֆ. Տէրտիեարեանի հեղինակութիւններուն առթիւ, ինչ լսեմ, արդեօք այդ երաժշտական յանձնաժողովին ուշադրութիւնը հրաւիրմ. դուցէ բարեխղճութիւնը կ'ունենայ ինձ հետ բաղմաթիւ համակարծիքներուն փափաքը կատարելու. յուսանք։։

Բարիզի մատուռին եկեղեցական երգեցողութիւններուն վրայ տեղեկութիւններ տալու պէտք չկայ, որովհետեւ ամէնքս ալ գիտենք թէ լալկան, բարկացոտ քմահաճոյքի և ցաւատանջ երգեցողութիւններ են. քան մը կ'երթայ՝ թող տուր որ երթայ, սակայն մինչեւ ո՞ւր։

Հիմա որ Մայր եկեղեցին իր դրպրապետը և փոխ-դրպրապետը ունի, կարելի չէ որ այս բարի անձնաւորութիւններուն միջոցաւ երաժշտական յանձնաժողովին դիմում, արդեօք իր՞նք են այդ յանձնաժողովին անդամները. ամէն պարագային մէկէն կամ միւսէն և կամ երկուքէն ալ կը խնդրենք, կը պաղատինք որպէս զի ամէն եկեղեցիներու մէջ ալ միեւնոյն կերով երգուի ու օրինաւոր։

Եւ ինչո՞ւ ըսել թէ ժողովուրդը եկեղեցի չերթար, եկեղեցասէր չէ ենք. քանի որ հոգին թրթռացնող եղանակները տպաւորեալ են, և չա՞ս։ Հա՞ն, եկեղեցին պէտք է երգուին այնպէս որ կրօնասէրը հոգեկան վերասլաց զգացումներով հոգեկան մխիթարութիւն ու գոհունակութիւն ունենայ և զգլխիչ տպաւորութեամբ մեկնի աւարտումէն յետոյ։

Բարիզ Հ. Հ.

5 Մարտ 1902

Յ. Գ. Երբ նամակս թղթատան պիտի յանձնէի, կ'իմանամ թէ՝ Ս. Էջմիածնի միարան Տ. Կոմիտաս վրդ. ի գպիր աշակերտներու երգեցողութիւնները մեծ հռչակ են հաներ Կովկասի մէջ։ Այժմ Թիֆլիզ կը գտնուի եղեր։

ՆՈՅՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Աշխարհագրութեան անտեղեակ անձեր՝ շատ հաւանական է որ «Ջրանցք»ի մը ի՞նչ ըլլալը չգիտան և կամ անոր կարեւորութիւնը չըմբռնեն։ Ուստի, (ներողութիւն ինդրելով գիտուն ընթերցողէն) կը փութամ այդ անձերուն բացատրել թէ, «Ջրանցք» մը՝ ցամաքի մէջէն (սովորաբար մարդերու աշխատութեամբ) «փորուած ճամբայ» մըն է որ նոյն ցամաքին՝ դէմ առ դէմ՝ երկու կողմերը գտնուած ծովերը — (և կամ լիճերը, գետերը) — իրար կը միացնէ՝ որով կարելի կ'ըլլայ նաւու մը՝ մէկ ծովէն միւս ծովը անցնիլ։ Ջրանցքներուն բացումը ուրեմն, վաճառականական տեսակէտով, ծովային յարաբերութիւնները կը դիւրացնէ։ Ասկից զատ — ինչ որ ամէնէն կարեւորն է — նաւու մը երթեւեկութեան ճանապարհը կը կարճեցնէ։ Տեսէք՝ զոր օրինակ եգիպտական Ջրանցքը, այսինքն «Սուէզ»ի։

Ափրիկէ, (որ ահագին կղզի մը կը սեպուի), իր հիւսիսային արեւելեան կողմէն Ասիոյ կցուած էր մինչև 1858 թուականին, որով Եւրոպայէն դէպի ասիական ծովեղերքները — (Հնդկաստան, Սիամ, Զինաստան եւն.) — գացող նաւերը ստիպուած էին Ափրիկէի շրջանը ընել ու անոր հարաւային կողմէն — Բարեյուսոյ գլխէն — դառնալով ուղեւորիլ դէպի Հնդկաստան եւն.։ Ֆրանսայի հռչակաւոր երկրաչափ մը, Պ. Ֆէռտինան սը Լէսէպս, Եգիպտական կառավարութեան հետ պայմանագրութիւն մը կնքելով Սուէզի ցամաքին մէջէն — (Բոս-Սաիտէն մինչ և Սուէզ) — Ջրանցք մը բանալու արտօնութիւնը առաւ։ Աշխատութիւնները սկսան 1858ին և անդադար շարունակուելով՝ 11 տարի յետոյ, 1869 ին, այդ Ջրանցքը — (գրեթէ 160 քիլոմէթր երկայնութեամբ) — բացուեցաւ՝ որով Միջերկրական ծովը միացաւ Կարմիր ծովուն հետ։ Այս առթիւ՝ ձուկերէն աւելի մարդիկ էին որ ուրախացան, որովհետեւ Եւրոպայէն դէպի Հնդկաստան այսօր 20-22 օրէն կրնայ երթալ նաւ մը՝ մինչդեռ Սուէզի Ջրանցքը չբացուելէն առաջ գրեթէ 3 ամիս կը տեւէր նաւարկութիւնը։ Նոյն տեսակ չահեկան պատճառներու համար է որ քանի տարիներէ ի վեր կ'աշխատուի Բանամայի (Ամերիկա) ցամաքին մէջէն ալ Ջրանցք մը բանալու։

Հիւսիսային և Հարաւային Ամերիկաները իրարու կցուած են նեղ և կորաձեւ ցամաքի մը միջոցաւ, ուրկէ Ջրանցք մը բանալու գաղափարը բաւական հին է։ 16րդ. դարէն երազի պէս կու գար, հայր Բարթուա աչքերը կը շիլէր, հասկնալու համար թէ իրաւցնէ արթնցած էր... բայց սոսով ապուրին չոգին, որ հրաշալիօրէն իր ռնգունքը կը գգուէր, ապացուցուց թէ չէր քնանար։

Աչքին պոչովը, քաջ գիւղացին կը դիտէր ճերմակ գինիի չիշերը և պնակ մը պատուական ոստրէն, զոր սպասաւորը բերեր դրեր էր սեղանին վրայ...

Կեանքին մէջ բնաւ գտնուած չուներ ասանկ խնճոյքի։ Եւ այս խցիկը իր աչքին հազար ու մէկ գիշերներու պալատի մը համեմատութիւնները կ'առներ...

Բան մը միայն անհանգիստ կ'ընէր։ Ի՞նչ կրնայէն ուզել այս մարդիկը իրմէն, որու հետ նապապի պէս կը վարուէին։

Վարպետը իրաւ է, ըսած էր թէ կը ճանչնար զանոնք... բայց նորէն բանչարավաճառը չատ յուզուած էր...

Լերիկ որ նչմարած էր մարդուկին չփոթութիւնը, առեն չձգեց ուղեղը աւելի երկար չարչարելու.

—Պարոն Բարդուա, ըսաւ կերակուրը բերուածին պէս, պարոնը որ բարեկամս է, ձեզմէ ծառայութիւն մը կը խնդրէ, զոր անշուշտ պիտի ուզէք իրեն մատուցանել...

—Վա՛յ... դուք չատ պատուաւոր մէկն էք... եթէ կարելի ըլլայ, ինչո՞ւ չէ...

—Անհասիկ... մենք հիմա մէկը փնտռելու եկած ենք, որ ձեր ծառայութեան մէջը գտնուած է...

—Հիմա ծառայ չունիմ...

—Որ ձեր ծառայութեան մէջ զբաղուած էր, եթէ այսպէս աւելի լաւ կը համարիք...

—Ո՞վ, նայինք...

—Անթուան անունով մէկը...

—Ա՛հ, այո՛, անասունը... ինչ խման, Աստուած... բայց տարի մը կայ որ քովէս ելած է...

—Եւ չէ՞ գիտեր ինչ ըլլալը, հարցուց Տէրվալ անձկագին։

—Չեմ գիտեր առանց չգիանալու... որովհետեւ անկէ ետքը տեսայ զինքը... և ինձի պատմեց թէ հիմա կնոջ մը հետը կ'ապրէր... և քուրջեր հաւաքելու կը պարապէր. «երեւակայէ ծերուկս, կ'ըսէր ինձի... այս պահուս կալուածատէր մըն եմ... օթել մը ունիմ ամբողջ Կլասիէռի մէջ...

—Օթէլ մը, կը պոռամ... կասակի՞ կ'ելլաս...

—Բնա՛ւ... մայր Անժի խրճիթն է, որուն հետ կատաբեալ սէր կը վայելենք հիմա...

Լերիկ կը ծանօթագրեր. «մայր Անժ—Կլասիէռ...»

Խուզարկութիւնը որոշ կերպարանք մը կ'առնէր ալ...

Հայր Բարդուա, քիչ մը քաղաքաւուած ճերմակ գինիէն, ալ բերանը չէր գոցեր։ Բան անգամ կը կրկնէր միեւնոյն բանը, անէքթոտներ կը պատմէր Անթուանի վրայ... զուարթ թիր մը... բաղդը բաց մարդ մը, օ՜հ, շնորհքով բաղդաւոր մը։ Բանի որ գտեր էր զինքը կերակրող կին մը...

Բայց ատկէ անդին մարդուկը ալ բան մը չէր գիտեր...

Չէր կրնար ըսել թէ Անթուան տակաւին էր մայր Անժի ծառայող երջանիկ ասպետը։

(Շարունակի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ (62)

ԿՈՐՈՆ

ԺԱՎԷԼ

ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

ԺԱ.

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ՕԹԷԼԸ ԵՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐՈՒ ՆԵՐՔՆԱՏՈՒՆԸ

Վայրկեան մը ետքը, երկու մարդիկը և բանչարավաճառը տեղաւորուած էին իսկատիպ պզտիկ սենեակի մը մէջ, զոր ներքնատուն այցելող ջոջ անձերուն համար զարդարած է դիենպանը։

Այս ալ, միւս սրահներուն նման, կամարակապ գեանափոր մըն է, բայց քարը ծածկուած է ջնարակուած փայտի տակ, պատերէն նկարներ կախուած են. աթոռները աւելի հանգստաւէտ են և սեղանը մաքուր չակուած է, չլացուցիչ ճերմակութեամբ սփռոցով մը։

Գրեթէ անդրատլանտեանի մը խցիկին կը նմանի...

Հաստակ սրահներէն ելլելէ յետոյ, որ քիչ մը բանտի խցիկներուն կը նմանին, այս պզտիկ սրահը գրեթէ չգեղ կ'երեւայ աչքի։

Երբ դուռն ալ գոցուի, բացարձակապէս առանձին կ'ըլլայ մարդ, որովհետեւ երգերն ու աղմուկը մինչեւ հոն չեն գար։

Այս հրաւէրէն քիչ մը շմորած, որ

—Բնա՛ւ... մայր Անժի խրճիթն է, որուն հետ կատաբեալ սէր կը վայելենք հիմա...

Լերիկ կը ծանօթագրեր. «մայր Անժ—Կլասիէռ...»

Խուզարկութիւնը որոշ կերպարանք մը կ'առնէր ալ...

Հայր Բարդուա, քիչ մը քաղաքաւուած ճերմակ գինիէն, ալ բերանը չէր գոցեր։ Բան անգամ կը կրկնէր միեւնոյն բանը, անէքթոտներ կը պատմէր Անթուանի վրայ... զուարթ թիր մը... բաղդը բաց մարդ մը, օ՜հ, շնորհքով բաղդաւոր մը։ Բանի որ գտեր էր զինքը կերակրող կին մը...

Բայց ատկէ անդին մարդուկը ալ բան մը չէր գիտեր...

Չէր կրնար ըսել թէ Անթուան տակաւին էր մայր Անժի ծառայող երջանիկ ասպետը։

(Շարունակի)

բուն վերջերէն սկսեալ Սպանիացիք՝ Ատլանդեան և Խաղաղական ովկիանոսները իրարու միացնելու փութկոտութեամբ՝ յաջորդաբար յատակագծեր պատրաստելէ չդադրեցան։ Սպանիոյ երեսփոխանական ժողովը—(Քոռթէզ)—1814ին հրաման ըրաւ որ՝ Թէհիուանթէպէք, (Մէքսիկա), «ցամաքանցք» (Խրմ)ին մէջէն ջրանցք մը բացուի։ Սակայն Մէքսիկա, որ Սպանիացւոց կը պատկանէր, 1821ին իր ինքնիշխանութիւնը ձեռք ձգած ըլլալով, ընդդիմացաւ այդ գաղափարին իրագործմանը, յետոյ, 1825ին, Մէքսիկացի պետ Սիմոն Պոլիվար, հրամայեց յատակագիծ մը պատրաստել այս անգամ Բանամայի ցամաքին մէջէն ջրանցք մը բանալու համար, բայց վերջնական որոշում մը չտրուեցաւ։ Այդ թուականէն յետոյ—կ'ըսէ Ֆրանսացի գիտուն մը — զանազան երկրաչափներու կողմանէ խել մը ուրիշ առաջարկութիւններ իրարու յաջորդեցին Բանամայի ջրանցքին նկատմամբ՝ որոնց մէջ յիշելու արժանիներն են Պ. Նաքոլէօն Կառէլլայինը (1843ին) և Պ. ու Լիւլինը (1875ին)։ Այս երկրաչափները «աւազանաւոր ջրանցքի մը բացումը կը գովէին և զորյանձնարարեցին ջերմապէս. այս մասին պիտի խօսիմ քիչ մը վարը։ Վերջապէս չերկնցնեմ, 1879ին երկու Ֆրանսացի երկրաչափներ Պ Պ. Պոնարթի Վիզ և Առման Ռէքլիս, 73 քիլոմէթր երկայնութեամբ ուղիղ ջրանցքի մը յատակագիծը ներկայացուցին Բանամային համար։ Այն ատեն՝ նշանաւոր Ֆէրտինան տը Լէսէպս այդ ջրանցքին շինութեանը համար ընկերութեան մը կազմակերպութիւնը ստանձնելով, 31 յունվար 1881ին «Բանամայի ջրանցքին ընկերութիւն»ը հրապարակ եկաւ։

Աշխատութիւնները սկսան 1883ին։ Ջրանցքը պիտի բացուէր Ատլանդեան Ովկիանոսի կողմէն պզտիկ նաւահանգիստ Քոլոնի մօտէն՝ մինչեւ Խաղաղական Ովկիանոսին վրայ գտնուած Բանամա քաղաքին մօտիկը, գրեթէ զուգահեռական շոգեկառքի գծին հետ (որ հաստատուած է 1855էն ի վեր։) Երկու ովկիանոսներուն ջուրին երեսի բարձրութեան ուղղութիւնով պիտի բացուէր ջրանցքը։ Դժբաղդաբար՝ այն ցամաքը զոր պիտի փորէին ծայրէ ի ծայր, չափշիտակ չէ, այլ՝ բարձրութիւններ կան հոն, (մեծ հողակոյտներ) մանաւանդ Բուլէպուա կոչուած մասին մէջ որուն գագաթը 105 մէթրոի կը հասնի։ Ընկերութեան գործադիր մասնախումբը զգաց այն ատեն որ ուղիղ ջրանցքի մը բացումը անկարելի էր. ուրեմն «աւազանաւոր» ջրանցքի մը բացման ձեռնարկեց։ Ահա բացատրեմ համառօտ կերպով հետաքրքիր ընթերցողին թէ ինչ է «աւազանաւոր» կոչուած ջրանցքը։

ՊԱՒԼՈՍ

(Մնացեալը Լ.էջը)

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ՖԻԼԻՊՄԷՆԿ.— Ալմանիա իւլէ Ֆիլիպմէնկ արասընտա գատը մուգարբէր օլան թէլէկրաֆ մուահէտէսի՝ թասվիպ խիլմէք իւզրէ, հիւքիւմէթ թարաֆընտան Մէպուսան մէճլիսինէ թագտիմ օլունմուշ սրը։ Ասիատաքի Ֆիլիպմէնկ միսիոնէրլէքթը իւլէ էնէպի մէնէքէթլէրիրինի գապո վասրթասը իւլէ պիրլէշմէսի հագգընտա թէրթիպ օլունան մուահէտէնամէ մուճիպինէճ, Սէյլեպ ատասընտա քեսին Մինատո չէրի՝ Ամէրիգատան Ֆիլիբինէ վէ Շանկաեա կիթմէքտէ օլան գապլո իւլէ պիրլեշտիրիլէճէք տիր։

Պու սուրէթլէ, Ֆիլիպմէնկին Ասիատաքի միսիոնէրլէքթաթը իւլէ Եվրօքա արասընտա շըմալի Ամէրիգա թարիգը իւլէ տօղրուտան տօղրուեա թէլէկրաֆ մուխապէրթաթը ճէրէեան իտէճէք տիր։

ՊԷԼՃԻԳԱՏԱ ԳՈՒՄԱՐԸՆ ՄԷՆԻ.—Պիւթիւն Պէլճիգատա, վէ հաթթա Սութանտ վէ Սքատաքի գումարխանէլէրին գալտրրըլմասը հագգընտա բարլամէնթօեա թագտիմ գըլընան լայիհա՝ Մէպուսան մէճլիսինէ գապլը իտիրմէյ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ ՎԷ ԱՖՂԱՆԻՍԹԱՆ.—Հինա հիւքիւմէթի թարաֆընտան Աֆղանիսթան էմիրի Հապիպուլլահ խանա թէպրիքնամա պէեանը իչուն, Բեապիլ շէհրինէ պիր հէյէթը մախսուսա կէօնտէրիլտիի կիպի, Ռուսիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան ասխի միւշարիէյէ էմիրէ թէպրիք մագասատը իւլէ Բիապէվէ Ասիաքի վասթի էհալիսինին իւլէրի կէլէնէրինէն միւրէքքէպ պիր հէյէթ կէօնտէրիլմէսինէ գարար վէրիլմիշ տիր։ Միւշարիէյի էմիր՝ հինա հիւքիւմէթի թարաֆընտան կէօնտէրիլէն հէյէթի գապուլ իթտիրի սըրատա, բէյտերի Ապտիւր Բահման խանը մէյլէքինի թարգրէպ գրպտէ տէվամ իտէճէէնի պէեան իթմիշ իտի։

ՃԱՌՕՆԻԱՆԸՆ ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ ՍԷՖԻՐԻ.—Ճաքոնիանքն Լօնտրա սէֆիրի վիգօնթ Հասաչի իւլէ պիր կազէթաճը արասընտա աթիտէքի միւլագաթ վուգու պուլմուշ սրը։

Կազէթաճը.—Պու ատպան նէյր օլունան Ֆրանսա վէ Ռուսիա միւլթէրէք նօթասընա տարր ֆիքրինիզ նէ՞մէրքէզալ տիր։

Սէֆիր.—Պու նօթա՝ պիզէ եէնի պիր չէյ էօյրէթմէօր։ Միւնասէբէճաթը՝ պիր չօգ զէման էվվէլինտէն պիտիեիմիզ չէյլերի թէքրար իտիեօր։

—Պու պէեանաթ՝ պիզէ Ռուսիա վէ Ֆրանսա պէյնինէքի իթթիֆագընն Ագսահ Շարգ մէսաիլինէ տախի շիմալի օլուղունը կէօսթէրմէ՞օր մը։

—Պազը տէֆա սիեասի պիր վագասը թէֆսիր իթմէք միւմքինսիզ տիր։ Էքսէրիա տախի պէօյլէ պիր չէյէ թէչէպպիւս իթմէմէք էվլա սրը։ Պէն սիզէ էվվէլէճ Ինկիլիթէրա-Ճաքոնիա իթթիֆագընտաքի եէկեանէ մագասատն Ագսահ Շարգտա հալը հազրրը մուհաֆըզա իթմէք ճինէթինէ մաթուք օլուղունը սէօյլէմիշ իտիմ։

Ճաքոնիանքն արզու իթտիեի պիր չէյ վարսա, օ տա թիճարէթ վէ սանահին թէրագգը վէ թէվէսսիւ իթմէսի տիր։ Պիզ՝ Ագսահ Շարգտա սուէյ ու միւասէլէթինին վէ ասահիզ վէ ինզիպպէթին մուհաֆազասընը արզու իթտիեիմիզտէն, հէր տիւրլիւ իիմիլաֆտան կէրի տուրուհօրուզ։ Իշթէ Ճաքոնիա-Ինկիլթէրա մուահէտէնամէսինին ագարընտան եէկանէ մագասա՝ պու արզունը թէէմինը հուսուլունտան իսպարէթ պուլունուեօր։

ՄՈՒՍԱԼԱՀԱ ՄԻԻԶԱԲԷՐԱԹԸ.—Իքի կիւնէն պէրու վարիա օլան թէլէկրաֆնամէլէր՝ Ֆիլիպմէնկ պայ վէմ. Քիւյբէրին պունտան իքի այ էվվէլ Լօնտրա գապինէսինէ վուգու պուլան թէպլիղաթընն պիթիւն պիթիւն ֆիտէսիզ գալմասընընը անտրրեօրլար։

Մ. Քիւյբէր՝ Էլրօքատաքի Պօէր մուրախասալարընն մուսալանա հագգընտա Ճէնուպի Աֆրիգատաքի Պօէրլէրլէ միւղաքէրէ իթմէք իւղրէ, Ինկիլիզ խաթլարընտան միւրուրընա միւսատէ օլունմասընը թալեպ իթմիշ իտի։ Լօնտրա գապինէսի՝ պու թէքլիֆէ վէրտիեի ճէվապտա, Էլրօքատան Ճէնուպի Աֆրիգատա մուրախասա կիթմէսինէ լիւզում օլմասընընը, վէ չու գատար վար քի էկէր Ճէնուպի Աֆրիգատաքի մուհարիպ Պօէրլէր՝ լորտ Քիչնէրէ մուսալանա թէքլիֆլէրի արզ իտէրլէրսէ, թէագիզ իտիմէք իւղրէ գապուլ օլունճաղընը պէեան էյլէմիշ իտի։

Հաթթա օ զէման, Լօնտրա գապինէսինին պու ճէվապը՝ Լօրտ Քիչնէր թարաֆընտան միւնասիպ վասրթալար իւլէ Պօէր մուրախասալարընա թէպլիղ իտիլէճէեինինէ հարպիյէ նազընը Մ. Պրոտրիք՝ ավամ գամարասընա պէեան էյլէմիշ իտի։ Իշթէ պու կիւնքի թէլէկրաֆնամէլէրին միւնէտրիճաճը՝ լորտ Քիչնէրին պու թէպլիղաթընն Պօէրլէրսէ նազարը իթիպարա ալընմըշ օլուղունը վէ Թրանսվալ ըէիս վէքիլի իւլէ ըէճալընընն թէքլիֆլէր պէեան իտիլմէք իւղրէ, Օրանժ հիւքիւմէթի ըէիսի Մ. Շթէյն իւլէ միւլագաթա լիւզում կէօրտիւքլէրինի վէ մուամիլէյինին նէզտինէ կիթմէք իչուն Ինկիլիզ խաթլարընտան կէչմէեէ միւսաէտ իսթէտիքլէրինի վէ պու թալեպլերի լորտ Քիչնէր թարաֆընտան հիւմը թէլագգը օլունուղընը պիլտիրիեօր։

Պունունլա պէրպէր, ամանա թէլէկրաֆլարընն պէեանընա բաղմէն, մէյտանտա հէնուզ հիչ պիր թէքլիֆ եօգ սրը։ Անճագ Թրանսվալ ըէիս վէքիլի Մ. Շալք-Պուրկէր՝ Օրանժ ըէիսի Մ. Շթէյն իւլէ միւլագաթտան ասն, բա, լորտ Քիչնէր իւլէ մուխապէրաթա կիրիչէճէքլէր տիր։ Շու գատար վար քի, Պօէրլէրին պու միւլագաթ արզուսընը կէօսթէրմէյէրի՝ Ինկիլիզլէրինտէ պունա միսասատէ էյլէմէյէրի՝ հասը զաթընտա էյի պիր հատիսէ թէչքիլ իտէր։

Մ. Շալք Պուրկէր՝ էօթէտէն պէրու Ինկիլթէրա իւլէ պիր իլթիֆաթ հուսուլէ կէթիրիմէսինի իլթիզամ իթմիշ օլտուղունտան, Մ. Շթէյն իւլէ վուգու պուլաճաղ միւլագաթտան պէքլէնիլէն էյի նէթիճէյէրին չըգմասը թալիի տիր։

ՍԲԱՆԻԱ ԳԱՊԻՆԷՍԻ.— Բօրթէս մէճլիսլէրի՝ կէչէճէք ապրիլին 3ի թարիխինտէ աչըլաճաղընտան, գապինէ տախի բրօկրամընը օ զէման բարլամէնթօեա արզ իտէճէք տիր։ Գապինէ՝ ճիզվէթլէր մէսէլէսի հագգընտա ուզուն ուզասրեա միւլագէրթաա պուլունմուշ սրը։ Ֆիլհազրգա Վաթիգանին կէօսթէրտիեի մուգավէմէթ գարչու, մէդքիւր մէսէլէ զաեէթ նազիք պիր բէնկ քէսպ իթմիշ տիր։ Պունունլա պէ-գըպտէ տէվամ իտէճէէնի պէեան իթմիշ իտի։

ՃԱՌՕՆԻԱՆԸՆ ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ ՍԷՖԻՐԻ.—Ճաքոնիանքն Լօնտրա սէֆիրի վիգօնթ Հասաչի իւլէ պիր կազէթաճը արասընտա աթիտէքի միւլագաթ վուգու պուլմուշ սրը։

Կազէթաճը.—Պու ատպան նէյր օլունան Ֆրանսա վէ Ռուսիա միւլթէրէք նօթասընա տարր ֆիքրինիզ նէ՞մէրքէզալ տիր։

Սէֆիր.—Պու նօթա՝ պիզէ եէնի պիր չէյ էօյրէթմէօր։ Միւնասէբէճաթը՝ պիր չօգ զէման էվվէլինտէն պիտիեիմիզ չէյլերի թէքրար իտիեօր։

—Պու պէեանաթ՝ պիզէ Ռուսիա վէ Ֆրանսա պէյնինէքի իթթիֆագընն Ագսահ Շարգ մէսաիլինէ տախի շիմալի օլուղունը կէօսթէրմէ՞օր մը։

—Պազը տէֆա սիեասի պիր վագասը թէֆսիր իթմէք միւմքինսիզ տիր։ Էքսէրիա տախի պէօյլէ պիր չէյէ թէչէպպիւս իթմէմէք էվլա սրը։ Պէն սիզէ էվվէլէճ Ինկիլիթէրա-Ճաքոնիա իթթիֆագընտաքի եէկեանէ մագասատն Ագսահ Շարգտա հալը հազրրը մուհաֆըզա իթմէք ճինէթինէ մաթուք օլուղունը սէօյլէմիշ իտիմ։

Ճաքոնիանքն արզու իթտիեի պիր չէյ վարսա, օ տա թիճարէթ վէ սանահին թէրագգը վէ թէվէսսիւ իթմէսի տիր։ Պիզ՝ Ագսահ Շարգտա սուէյ ու միւասէլէթինին վէ ասահիզ վէ ինզիպպէթին մուհաֆազասընը արզու իթտիեիմիզտէն, հէր տիւրլիւ իիմիլաֆտան կէրի տուրուհօրուզ։ Իշթէ Ճաքոնիա-Ինկիլթէրա մուահէտէնամէսինին ագարընտան եէկանէ մագասա՝ պու արզունը թէէմինը հուսուլունտան իսպարէթ պուլունուեօր։

ՄՈՒՍԱԼԱՀԱ ՄԻԻԶԱԲԷՐԱԹԸ.—Իքի կիւնէն պէրու վարիա օլան թէլէկրաֆնամէլէր՝ Ֆիլիպմէնկ պայ վէմ. Քիւյբէրին պունտան իքի այ էվվէլ Լօնտրա գապինէսինէ վուգու պուլան թէպլիղաթընն պիթիւն պիթիւն ֆիտէսիզ գալմասընընը անտրրեօրլար։

Մ. Քիւյբէր՝ Էլրօքատաքի Պօէր մուրախասալարընն մուսալանա հագգընտա Ճէնուպի Աֆրիգատաքի Պօէրլէրլէ միւղաքէրէ իթմէք իւղրէ, Ինկիլիզ խաթլարընտան միւրուրընա միւսատէ օլունմասընը թալեպ իթմիշ իտի։ Լօնտրա գապինէսի՝ պու թէքլիֆէ վէրտիեի ճէվապտա, Էլրօքատան Ճէնուպի Աֆրիգատա մուրախասա կիթմէսինէ լիւզում օլմասընընը, վէ չու գատար վար քի էկէր Ճէնուպի Աֆրիգատաքի մուհարիպ Պօէրլէր՝ լորտ Քիչնէրէ մուսալանա թէքլիֆլէրի արզ իտէրլէրսէ, թէագիզ իտիմէք իւղրէ գապուլ օլունճաղընը պէեան էյլէմիշ իտի։

Հաթթա օ զէման, Լօնտրա գապինէսինին պու ճէվապը՝ Լօրտ Քիչնէր թարաֆընտան միւնասիպ վասրթալար իւլէ Պօէր մուրախասալարընա թէպլիղ իտիլէճէեինինէ հարպիյէ նազընը Մ. Պրոտրիք՝ ավամ գամարասընա պէեան էյլէմիշ իտի։ Իշթէ պու կիւնքի թէլէկրաֆնամէլէրին միւնէտրիճաճը՝ լորտ Քիչնէրէ պու թէպլիղաթընն Պօէրլէրսէ նազարը իթիպարա ալընմըշ օլուղունը վէ Թրանսվալ ըէիս վէքիլի իւլէ ըէճալընընն թէքլիֆլէր պէեան իտիլմէք իւղրէ, Օրանժ հիւքիւմէթի

միւքէլիֆինին թէզքէրէլէրինի թալէպ վէ անա կէօրէ Թահսիլաթ իթրա իտէճէք տիր։ Էմլաք վէ արազի վէրկիսիյլէ, պէտէլաթը ասքէրիյէ՝ նիսան վէ հազիրան վէ էյլուլ վէ Թըշրինը սանի զանէլէրինատ օլմագ իւզրէ, 4 վէ եէրլի թէմէթթիւ վէրկիսիյլէ մէարիֆ հիսսէի իանէսի վէ մէսարիֆը Թահրիրիյէ զարշուլըը վէ թէզաքիր էսմանը ալֆաթէն, վէ թէճհիզաթը ասքէրիյէ թէրթիպ էվգաթը մուսանէնէսինատ թահսիլ իտիլէճէք տիր։ Թէզասիթ պու միւտտէթլէր զարֆընատ թէտիյէ օլունմագ չարթըյլա, միւքէլէֆին թարաֆընատան վիրիլէճէք մէպալիզ ալընմագ վէ պիր գաչ թագսիթի վէ եա պիր աէնէլիսինի տէ. ֆաթէն վիրտիեի թագտիրէ գապուլ օլունմագ տըր։

(Տէլ-Դ)

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՐԻ

26 Մարտ 1902

Ֆրանսզը էհսամը	(3% Français)	100	65
Ըէժի	(Tab. Turcs)	322	—
Ֆօնսօլիտ.	(R. Turque D.)	25	90
Ղըմկնտրֆէր	(Lots Turcs)	114	75
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	563	—
Թրանսվալ	(Transvaal)	140	50

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքը երէկ Պատրիարքարան իջաւ, իր առողջութիւնը վերըստացած ըլլալով։

—Ս. Պատրիարքը Նէվրուզի տօնին առթիւ շնորհաւորական այցաքարտ մը ղրկած ըլլալով Պարսից Դեսպան բրէնս Միրզա Բիլա խանի, Ն. Բարձրապատուութիւնը շնորհակալութիւն յայտնող քառթ մը ղրկեր է փոխադարձաբար։

—Ազգ. Հիւանդանոցի նուագահանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ապրիլ 6ին (Ն. Տ.), կիրակի օրը, Թէրէ-Պաշրի Թատրոնին մէջ։ Առայժմ վերջնական կերպով որոշուած չէ նուագահանդէսին կարգացոյցը, բայց կը լսենք թէ ծանօթ նուագապետ Մաէսթրո Նաւա իր նուագախումբով ինչպէս Նաւա Օր. Լիւսի Լապրունա պիտի մասնակցին նուագահանդէսին։ «Լիւբնյ Հէրբլա» եւս ծանուցանելով մեր նուագահանդէսին կարգադրութիւնը, կ'աւելցնէ թէ ամենէն աւելի քաշալերութեան արժանի է այդ նուագահանդէսը, և թէ «պէտք չէ մոռնալ, կ'ըսէ մեր յարգոյ պաշտօնակիցը, թէ հայ հասարակութիւնը առատաձեռնօրէն կը նպաստէ ուրիշ հոսարակութեանց բարեգործական հաստատութիւններուն, հետեւաբար կը յուսացուի որ օտար հասարակութիւններն ալ պիտի փութան պատասխանել իրենց եղած հրաւէրին՝ զոր հայ հասարակութիւնը կ'ընէ այս միակ առթիւ»։

—Դարթալի Թազ. Խորհուրդը՝ վերջերս կազմակոծուած ըլլալով, կարգ մը անհամաձայնութեանց դուռ բացած էր Թաղցիներու մէջ։ Տ. Դենել վրդ. Գալէմքեարեանի միջամտութեամբ անցեալ կիրակի նոր ընտրութիւն կատարուելով, անդամ ընտրուեր են քանէներու բացարձակ առաւելութեամբ Լեւոն Նշանեան և Բիւզանդ Հաճի Մկրտչեանները։ Իսկ համեմատական մնացեր են Ազբիպաս Սարգիսեան, Ղազարոս Յուլիանեան, Մկրտիչ Արսլանեան։ Մաքսուտ Իսրայէլեան, Կարապետ Բէրիմեան և Նշան Մարտիրոսեան էֆենդիները։

—Երէկ եւս Մելիտոսեան Գրիգոր էֆ. Մայր-Եկեղեցի այցելելով՝ քընութեան կարօտ մնացորդ մասն ալ աչքէ անցուցեր և ինչ ինչ տեղեկութիւններ ստանալու համար տեսակցութիւն մը ունեցեր է Թազ. Խորհրդոյ ներկայ անդամներուն հետ։

—Սամսոնի առաջնորդ Տ. Յակոբ Աշտ եպիսկ. մարտ 3 կիրակի օրը Պաֆրայէն վերադարձեր է Սամսուն, 12 օր մնալով Պաֆրա։ Փոստ. 24 շաբաթ օր չբեղ կերպով կատարուելի է Պաֆրայի ազգ. երկսեռ վարժարանի հիմնարկութեան հանդէսը կառավարական պաշտօնեաներու, ազգայիններու երկսեռ բազմութեան, յոյն քահանաներու և Թազ. Խորհրդոյ ներկայութեան։ Հոգեւորական հանդէսին ետքը տեղի ունեցեր է վարժարանին բացումը արտօնող հրամանագրին ընթերցումը, հետզհետէ ճառեր կարդացուեր են և բարեմաղթութիւններ եղեր են Ն. Կայս. Վեհափառութեան թանկագին կենաց և արեւշատութեան համար։

Ինչպէս արդէն հրատարակած էինք, Տ. Յակոբ եպիսկ. ընդունած է Խառն Ժողովոյ որոշումը, իբրեւ կաթ. պատուիրակ Ատանա երթալու և կաթողիկոսի ընտրութիւնը կատարելու մասին. սակայն նկատելով որ եկեղեցական կարեւոր գործեր և մասնաւորապէս Զարշամպայի գիւղացիներու վերաբերեալ կարգադրութիւններ իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ կը դատեն, վերտին խնդրեր է Պատրիարքարանէ որ ընդունուի իր առաջարկը՝ Ս. Զատկի տօնէն վերջը Պոլիս գալու, և Ն. Սրբազնութեան ներկայանալով պէտք եղած հրահանգը ստանալէ ետք անմիջապէս ուղեւորելու Ատանա։

—Պատրիարքարանի յանձնարարութեան համեմատ, Սեւանիկի մէջ Գրիգոր էֆ. Բաչալեան հրաւիրելով տեղւոյն Հոգաբարձութեան հրաժարեալ անդամները՝ վերակազմեր է Հոգաբարձութիւնը, իր ատենապետութեամբ։

—Ագշէհիրի Թազ. Խորհուրդն անհամաձայնութիւնները, որոնք բաւական աղմուկ հանեցին ասկէ առաջ այս անգամ նորէն արծարծուեր են, ինչպէս կը տեղեկանանք Պարիզքարան հասած նոր գանգատագիրներէ։

—Ս. Պատրիարքը ցաւակցական նամակ մը ուղղեց Հանգուցեալ Աղեք. Երիցեանցի այրիին։

—Եթէ զոհութեամբ կ'իմանանք Վսեմ. Բլիս էֆ. Զայանի հիւանդութեան բարելաւումը, միւս կողմէ ցաւով կը լսենք սակայն թէ Վսեմ. Դաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան անկողնի կը ծառայէ, բաւական ծանր հիւանդութեան մը մատնուած ըլլալով։ Ն. Վսեմութիւնը Տօքթ. Խաղիրեան էֆ.ի կողմէ կը դարմանուի։

—Կը լսենք թէ, Մազրիգիւղի քարոզիչ Տ. Եղնիկ եպիսկ. Ապահունի, մօտերս Իսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քարոզչութիւնը պիտի ստանձնէ՝ Պարիզքարանի կարգադրութեամբ։

—Գասրգիւղէն հարցուցէր մէկը կը հարցնէ թէ՝ «փրա՞է էր, մայրաքաղաքիս արուարձանաց եկեղեցիներէն մէկուն քարոզիչ վարդապետը, անցեալ կիրակի օրը՝ Պետիկեան պատուէլիին քարոզը անձամբ լսելու, համար փութացեր է ներկայ գտնուելու Պայպըլ-Հաուզի մասրան մէջ»։

—Այս օրուան Մէսամբրի չոգենաւով Պէրութ կը մեկնի առեւտրական գործով՝ մահտեսի Յակոբ էֆ. Զամուրեան, «Մանղումէ»ի նախկին պատուակալ աշխատակիցներէն մին, որ քիչ թիւով յօդուածներ գրած է հին «Մանղումէ»ներուն մէջ՝ մասնաւորապէս ընկերական և կրօնական նիւթերու վերայ։

—Ասկէ գրեթէ 10-12 օր առաջ, գիշեր մը, ժամը 3-ի միջոցները, Գում-գարուի դրսի թաղին մէջ փէյնիրճեան Տագէս Աղայի դրան վրայ նորածին մանչ մը կը կախուի անծանօթներու կողմէ։ Տագէս Աղա՝ եղելութիւնը ըստ օրինի իմաց տալով տեղւոյն ոստիկանութեան, մանուկը առ ժամարար կը յանձնուի կաթընտուի մը և որովհետև մանկան վրայէն գտնուած թղթի կտորի մը վրայ «Հայ-լուսաւորչականի զաւակ է, մկրտուած չէ» պարերութիւնը գրուած էր, մանուկը բարեսէր Տիկնոջ մը նախաձեռնութեամբ կը մկրտուի նոյն թաղի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյն մէջ և անուն ալ Միհրան կը դրուի։ Օր մը վերջը, յիշեալ մանուկը տեղւոյն ոստիկանութեան միջոցաւ, իբրև անպաշտպան ընկեցիկ մը, Ոստիկանութեան Դուռը և անկէ ալ Անկեանոց կը ղրկուի։ Այժմ կը լսենք որ, Բիւզանդ էֆէնտի անուն բարեսէր անձնաւորութիւն մը Գում-գարուի դրսի Թազ. Խորհրդոյն դիմած և փափաք յայտնած լինելով պաշտպան կանգնել և որդեգրել վերոյիշեալ մանուկը, Թազ. Խորհուրդը հարկ եղած պաշտօնական դիմումներուն ձեռնարկած է մանուկն առնելու և իր պաշտպանին յանձնելու համար։

—Մաքրի գիւղի Թազ. Խորհրդոյ առնչապետ Յարութիւն էֆ. Ուսնեան, որ մէկն է Հար. Պարտուց Վարչութեան կարգ անդամներէն, «Նարեկի աշխարհաբար հրատարակութեան առթիւ խընդակցական և շնորհաւորական նամակ մը գրելով Խմբագրութեանս, կը յայտնէ թէ մտադիր է յառաջիկայի ֆրանսերէնի թարգմանել զայն։ Յարութիւն էֆ. Ուսնեանի՝ իր մտադրութեան մէջ դանելիք յաջողութեանը ա՛նքան վըստահ ենք, որքան գիտենք թէ իր ուսնեցած կարողութիւնն ու զարգացումը վեր են ամէն տարակոյսէ։ Նախկին շրջանաւարտներէն է Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանին և միանգամայն հմուտ՝ եւրոպական բազմաթիւ լեզուներու։

Մեր շնորհակալութիւնները այս առթիւ՝ Ուսնեան էֆ.ի։

—Մերսինէն կը գրեն մեզի. — «Մանչ-Դի ծոցէն ձեռքէ ձեռք խլուեցան Նարեկի կոկիկ տպագրութեամբ թերթոնները. անակ ատեն մը կը հանին որ կը զուգադիպին Մեծ Պանքի Ա. կիրակին։ Բանիմի մաքուր լեզուն երբեք չէ կորուսած գրաբարի յատուկ այն ներդաշնակութիւնը, որուն ականջները վարժուած էին արդէն. անհուն շնորհակալ ենք թէ՝ սիրեցեալ թարգմանչին և թէ Մանչ-Դի պատ. խմբագրութեան որ գիտցաւ գրէթէ անձնուիրաբար կրօնասէր ընթերցողաց ցերմեռանդութեան յաղորդատալ։»

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԵԴԵՍԻԱ, 2 Մարտ 1902

Բարեկենդանը՝ ու Բերնլուան.— Օրուան նպաստը.— Զիքակոյի որբանոցները.— Եկեղեցապատկան շինութիւնք.— Մխթարներու ժողովներ.— Կարմունջի գործեր։

Մեծ-Բարեկենդանը որ ուրիշ տեղեր մինչեւ իսկ... «պար»ակենդան ոգեւորութիւն կը սիրէ իր յուրջ՝ հոս այս տարի անցաւ անշշան՝ տիրող մնտեսական անկութեանց ներքեւ։

Յաջորդ առաւօտ՝ Մեծ-Պանքի առջի օրը՝ «բերնլուա»յի Երկուշաբթին՝ որ հայ ժողովրդին համար զուարթ օգափոխութեան օր մըն էր սովորաբար՝ ամպամած օդ մը կը տիրէր։

* *

Տարուան արտակարգ ողութեան պատճառաւ՝ աղքատ ընտանիքներու կարօտութիւնը կը շեշտուէր։ Բարեկենդանի շաբթուն՝ Թազ. Խորհրդին կողմէ ո՛րչափ կարելիութիւն կար՝ նպաստի համեստ գումարիկներ բաշխուեցան էն կարօտ ընտանիքներուն։ Ամերուկուշի Օր. Գորինա Շաթըզ Առաջնորդարան այցելելով նոյն շաբթուն՝ ի նպաստ հայ կարօտելոց՝ 3 օսմ. լիրայի նուէր մը յանձնեց։

* *

Զիքակոյի հայ գաղութէն բարեսէր ազգայիններ՝ նախընթաց տարի ուրիշ երկու գաւառի հետ՝ հոս ալ զրկած էին մէկ որբի ու մէկ ուրբուհիի տարեկան ծախսագինը, որով իրենց որդեգիր ցուցուած էր որբ մը՝ Ս. Սարգիս վանքի Ազգ. որբանոցէն՝ ու որբուհի մը՝ տեղւոյս Ամերիկեան որբանոցէն։

Այս անգամ՝ նոյն տարեթուականները՝ հինգական անգլ. լիրա՝ նորէն զրկուած են հոս՝ Զիքակոյ բնակող նոյն բարեսէրներուն կողմէ։

* *

Վիճակիս թեմերէն Սեւերէկ գիւղաքաղաքի Ս. Թորոս եկեղեցիին յարակից գերեզմանատան շրջափակումին՝ ու եկեղեցապատկան կալուածի մը շինութեան գործը տարի մը չափ առաջ ընդհատուած էր՝ սխալ հասկցողութեան մը հետեւանքով, որու մասին հարկ եղած բացատրութիւնները ասկէ առաջ Առաջնորդ Տ. Անանիա վարդ.ի կողմէ հաղորդուած էին Տիարպէքիրի Կուսակալութեան։ Գոհութեամբ կը յիշենք՝ թէ այս անգամ բարեխնամ կառավարութեան կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ՝ վերոյիշեալ նոյն շինութիւնը, որոնց հարկ եղած ծախսերը դիմագրաւելու վիճակին մէջ չեն սակայն Սեւերէկի ազգայինք։ Նպատակ մը գտնելու յուսով՝ տեղւոյն Տ. Մարտիրոս քհնյ. Բարաղամեանի եղեսիա այցելութիւնը՝ այնչափ գէնացուցիչ արդիւնք մը չունեցաւ։

* *

Տեղւոյս հայաբնակ վեց թաղերու միաբարերու ժողովներու ընտրութեան ձեռնարկուած՝ ու արդիւնքը վաւերացման համար Առաջնորդարանի կողմէ վերջերս տեղական կառավարութեան մատուցուած էր։

* *

Կարմունջ հայաբնակ գիւղին տուրքի վերաբերեալ հաշիւները ճշդելու պաշտօնով կառավարական Յանձնաժողով մը նոյն գիւղը մեկնած ըլլալով՝ կառավարական հրաւէրով նախընթաց Հինգշաբթի օրը՝ Առաջնորդն ալ Կարմունջ մեկնած էր։ Յաջորդ օրը Ուրբաթ՝ կանխաւ յայտնած իր մտադրութեան համեմատ՝ նորեկ կառավարիչ Վսեմ. Ռէֆիթ պէյն եւս նոյն գիւղը գնաց ու ինքն ալ մինչեւ իրիկուն հոն զբաղեցաւ։

Տեղին վրայ կատարուելիք աշխատութիւններն ուարտած ըլլալով՝ շաբթուս սկիզբը քաղաք դարձան Առաջնորդն՝ ու կառավարական Յանձնաժողովը։

Գ. Կ. Ռ.

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԹԱՐԻԽԸ ԹԷԷՍԻՍԻ 1863

ԱՆՈՆԻՄ ՇԻՐՔԷԹԻ

ԹԷՄԱՄԸ ԻԼԷ ԱՄԱՋ ՕԼՈՒՆԱՆ ՍԷՐՄԱԵԷՍԻ 250,000,000 ՖՐԱՆՊ

Մէրքէզը իսարէսի՝ Գալաթատա Գարաքէօյտէ։ Շիւպէլէրի՝ Սթանպօլատա Սուլթան Համամ ճատտէսինատ Ալլանվէրտի խանընատա վէ Պէյօղլունատա Ճատտէի Բէպիրտէ 333 Ն՝ տարէսատ

Մէղթիւր իսարէխանէլէրտէ պիլճիւմլէ մուամէլաթը սարրաֆիյէ իճրա օլունուր։ Կալաթատարի Իսարէխանէսինատ մէթանէթի վէ պէտէլը իճարէնին ազատը իլէ հէր տիւրլիւ բէզապէլէրէ թէֆէվվիւզ իտէճէք սուրէթատ խուսուսի գասա տարիյսի մէվճուտ տըր։

Կալաթատարի իսարէխանէսի իլէ Պէյ Օղլու շիւպէսինատ պանգա իլէ մուամէլէսի օլուտուղունու միւսպիթ էվրագը հարզ օլանլարա մախսուս սալօնլար մէվճուտ տըր։

Սթանպօլ շիւպէսինի՝ էմնէա իւզէրինէ բարա իգրաղ վէ Սիրքէճիտէի խուսուսի տէրօսընա էմանէթ սուրէթի իլէ իմթիա գալուլ իստէր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԼՕՆՏՐԱ 25 մարտ. — Մ. Շալգ Պիլկէր իլէ Մ. Բայէրն Վալվէհիւքէ վասը օլուտուգարը իշար օլունուեար։

Մուսիպէլէհիւմանէն պիլ ուսմամ Պօէրլերին Ինկիլիզերատա արզը թէսլիմիյէթի իթմէլերի ֆիքրինատ պուլունուտուգարը զանն իտիլիեար։

— Վալվէհիւքէն Ամանս Բէօյթերէ պիլտիրիլտիեինէ կէօրէ, լօրտ Բիշնէրին միւսատէսիյլէ Օրանժա կիթմէքատ օլան Պէլճ մուրախասարը՝ Պօէրլերին ուսմանէն թէսլիմ օլմասարը լէհինատ օլարագ պէնանը էֆքեար իթմիլերտիր։

ԲԱՐԻՍ. — Մէճլիսը մէպուսանատ խարիճիյէ նազարը Մ. Տէլգասէ՝ Ֆրանսա-Ռուսիա իթիլաֆընին Զինատ սթաթիւգօնրն վէ Զինին թէմամիյէթը միքիյէսինին մուհաֆազասը մազասընա միւպթէնի պուլունտուղունը պէտեան վէ Ֆրանսա բոյիթիգասընա թէպէտտիւլաթ վուգուա կէլմէմէսինի վէ աէվէլթէրէյն պազըլարընին մէղքիւր իթիլաֆը թասվիպ վէ պազըլարընին տախի պունա մուվաֆագատ էյլէտիքլէրինի իլավէթէն պէնան էյլէմէյ տիր։

— Անան մէճլիսի՝ պու կիւն հարպիյէ պիւտէճինի թաստիգ էյլէմի։ Պաշ վէքիլ Մ. Վալտէդ բուսո՝ քեամիլէն իատէի սընէնթ էյլէմինանէ, մէճլիսատ հազըր պուլունմուշ տըր։

ԼՕՆՏՐԱ. — Հավանատան ալընան պիր թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, Ամէրիգա ատաքիրի՝ մայիսին 20ինատ Բիւսպա ատասընատան էշքիլմիշէր տիր։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ապրիլին իւչինճի կիւնի, մէճլիսը մէպուսան աշըլարագ, գապիտէնին բոյիթիգասը վէ Սբանիա պանգասը թարաֆընատան գավամը նազարիյէ իրիսաճընատ տարը ոլան ըսլանթի լաեհնասը հազընատա միւզաքէրաթ ճէրէհան իտէճէք տիր։

ԿԵՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՊԷՐԼԻՆ, 26 մարտ.— Շանը Իրան հաղրէթէլերի՝ մայիսին նիհանէթինատ Պէրլինէ մուվասէլէթ իտէճէքլէր տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Զարմրէա զումբանիասընին միւտիրի Մ. Սէսիլ Բոսսընը զաւ-ճագ պիր քիչի թէտգիգ իթմիշ իսի. սէրճիլէրտէն պիրի։

— Պիրա՛ռէր Մ. Ֆրիւզլ, էյի ճէսարէթ.

Տիկէրի — Էյի գաղանճ.

Պիր տիկէրի — Երբմի պէշ պին ֆրանգ տանա.

— Աման էֆէնտիլէր, նէ՞ կիւզել բարթի.

— Իտտիա իտէրիմ քի, Մ. Ֆրիւզլ՝ իրի եիւզ պին ֆրանգտան տանա զիեատէ գազանը։

— Իքի եիւզ էլլի պինէ պալիզ օլտու։

Մ. գոնթ տը Ֆրիւզլ՝ պաշընը գալտրրուպ, բանաթճա պիր սէյլէ պէտի քի.

— Մ. Մազորլա սորունը. պէն սայմաեորում.

Մազորլ (պիլազայտ) — Պէն տէ սայմաեորում էտի։

Պունլարընն էթրաֆընտա, կէրէք ըզպթէ կէրէք հասէտ իտէնլէր արասընտա լաֆ էօյլէմէկէն անճագ Մագսիմ իտի. պունունլա պէրապէր կէնճ չօճուղուն պու սիւքիւնէթինէ քիմսէ տրգգաթ իտէմէղ տի։

Մալօնուն պէօեիւք սամա սաաթը՝ ճագ պիր քիչի թէտգրգ իթմիշ իսի. սէրճիլէրտէն պիրի։

— Պիրա՛ռէր Մ. Ֆրիւզլ, էյի ճէսարէթ.

Տիկէրի — Էյի գաղանճ.

Պիր տիկէրի — Երբմի պէշ պին ֆրանգ տանա.

— Աման էֆէնտիլէր, նէ՞ կիւզել բարթի.

— Իտտիա իտէրիմ քի, Մ. Ֆրիւզլ՝ իրի եիւզ պին ֆրանգտան տանա զիեատէ գազանը։

— Իքի եիւզ էլլի պինէ պալիզ օլտու։

Մ. գոնթ տը Ֆրիւզլ՝ պաշընը գալտրրուպ, բանաթճա պիր սէյլէ պէտի քի.

— Մ. Մազորլա սորունը. պէն սայմաեորում.

Մազորլ (պիլազայտ) — Պէն տէ սայմաեորում էտի։

Պունլարընն էթրաֆընտա, կէրէք ըզպթէ կէրէք հասէտ իտէնլէր արասընտա լաֆ էօյլէմէկէն անճագ Մագսիմ իտի. պունունլա պէրապէր կէնճ չօճուղուն պու սիւքիւնէթինէ քիմսէ տրգգաթ իտէմէղ տի։

Մալօնուն պէօեիւք սամա սաաթը՝ օն պիրի ուրտուղը վազթ, Մագսիմ՝ պիր քէրրէ իսթէքսիզճէ զըմբլատուպ, խալգընն իչինտէն չըգմագ իսթէքսիյէ, տէ, կէօզլէրի թէքրար մասանրն իւզէրինէ օլան ալթունլարլա պանգնօթլարա տիքիլտի։

Մ. Ֆրիւզլ պազըրարագ.

— Օն պիր տէտի։

(Մազորլ ճէվապ օլարագ սօղուդճա).

— Էվվէթ օն պիր։

— Վա՛յ... եարբմ սաաթ տանա օյնատա պիլէճէկիմ օն պիր պուչուգտա պուրատան կիթմէլիեիմ. լաքին սիզէ զատր իթմէք իսթէմէմ. խթէր իսէնիզ պիր իւչիւնէ պէշ պին ֆրանգ.

—Նասըլ արզու իտէր իսէնիզ, էօյլէ օլսուն։

Պիր վազթ իքի օեունճունընն բարալարը չագբրտըսընատան պաշդա պիր չէյ իշիտիլմէկ օլտու։

Գոնթ տը Ֆրիւզլ՝ պիլա ֆասըլա գազանմագտա իտի։

Մագսիմին տը Պօա թէմմիյէ իթտիեի ատէմ՝ պիրտէն պիրէ պազըրարագ տէտի քի։

— Մ. Մազորլ՝ պիր չարեէք իչինտէ զըրգ պին ֆրանգ զաիպ իթտի. էմնիմ քի, Մ. Ֆրիւզլ իքի եիւզ էլլի պին ֆրանգտան զիեատէ գազանը։

Մագսիմ տուգագլարը արասընտան։

— Իքի եիւզ էլլի պին ֆրանգ տէեէ սէօյլէնտի։

— Տը Պօա Մագսիմին պու սէօզլերինի իշիթմիշ օլտուղունտան մէրգումա.

— Մ. Ֆրիւզլուն եէրինէ օյմագլըզը իսթէեէն եալընըզ սէն տէեիլ սին պունը հէր քէս արզու իտիեոր։

Մագսիմ ճէվապ վէրճէճէի եէրտէ, ճէպինատէն սաաթընը չըգարուպ պագարագ։

— Օն պիրի չարեէք կէչիեոր արթըգ կիտէեիմ. Ալլահա ըմարլատըգ Մասիէօ, տէկուպ, վէ մուամիլէրինին էլինի սըզարգատան ասնրա, ատճէլէ գուսմարիանէսին չըգարը։ Տը Պօա եանընատաքի ատէմէ տէտիքի։

Պու ազամ Մագսիմին պու սէօզլերինի անլամագ իսթէրիմ ազիզ վէրնէօլիմ, իւզինատ օլան մէչղուլիյէթ ալէամէթլէրինէ տրգգաթ իթտին մի։

(Տէլ-Դ)

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմ. տիւն ազ. գաբ.	28—05
» » » էն եիւքսէք	27—38½
» » » էն աշաղը	28—
Բուսմէլի չըմէնտ գաչմ գրտա.	113—⅛
» » էն եիւքսէք	112—½
» » էն աշաղը	112—¾

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Ըէժի ագսիոնը Օս. լիր.	
Սիկարէթ Ա.	0—15
» Բ.	—66
Թրանվալ	5—82½
Ժուխանս	1—57
Օպլիկասիոն Թրանվալ	483—
Ակսիբանս	3—55
Գօրբօրասիոն	0,09,3
Գոմմէրսիալ	0,09,3
Լօրիօտ	71—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	412-50
Թրանսվասալ	151—
Բըսթիթ Թանվիլաթը	476—
Դրէսի Ֆոնսիէ Էմբրսիէն	267—
Անատօլը չըմ ագսիոնը	10—37½

ԱԳԱՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղ. տան	ղ. բր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—06
Մէճիտիյէ	97—
Ինկիլիզ լիրասը	110—05
Ֆրանսզ ալթունը	87—24
Բօլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպոն գայմէսի	8—57

—

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 25 մարտ

Ինկ. էհսամը Ինկ. լիրասը	94—12
Օսմ. էհսամը գաբանտը	25—63
» » Բ	27—63
« » Գ	51—50
Օսմանլը Պանգասը	12—63
Մըսրը Տուլ. մութթահնէտ	108—
Պուլկար իսթիգրազը	83—
Գամպիո Բարիզ 3 այ վասէ	25—34½
Թրանսվասալ	587—
Շարթրէթ	356—

—

Բարիզ 25 Մարտ

Ֆրնս էսկ. 3% ֆր.	100—62
Եէնի Օսմ. էհսամը գաբանտը	25—80
Բուսմէլի չըմէնտֆէրի	115—25
Օսմանլը Ըէժիսի էհսամը	321—
» Պանգասը	562—
Դրէսի Լիոնէ	1016—
Իթալիա էհսամը	100 40
Բռիորիթէ Թիրք	—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթթման	515—25
Սբանեոլ	78—05
Թրանսվալ	150—
Գամպիո 3 այ վասէ	225—10
Էֆիբսիէն իւնիֆիէ	109—40
Շարթրէթ	92—

—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—15
Բարիզ 3 այ վասէլի	22—81¼
Ֆիօրէն Մանտա	21—80
Վիէննա չէքի (գուլդեն)	——

—

Պէրլին 25 Մարտ.

Բուսմէլի չըմէնտֆ. (մարգ)	113—
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիո	20—315

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ՆԻՆ ԹԷՖԹԻՐԴԱՍԸ (7)

ՄԻԻՍԹԱՆԹԸԳԸՆ ԷՍՐԱՐՔ

ՄԻՒԷԼԼԻՖԻ

ԲԻԷՐ ՏԷԼԳՈՒՐ

Գ.

ԳՈՒՄԱՐԽԱՆԷ ԵԱԽՈՒՏ ՄԱԳՍԻՄ

Գարյբսընտա օլան խասմը՝ ուսթա պիր գումարպազ օլուուղունատ, գօնթընն գազանմագատա օլտուղը օ քիւլլիյէթլի ագէճ սանքի քէնտի քիսէօնտէն չըգմաեոր իմիշ կիպի, վազիֆէ իթմէմէք իտիւքէնտիլէրինի սէյր իթմէքտէ օլան պիր չոգ զէվաթ՝ գօնթընն գազանը սէպպիյէ հիչ սէվինմէյտիեինէ վէ Մազորլ իտտինտէ օլան խասմընընատա վազիֆէսիզլիեինէ չայմագատա իտիլէր։

Սէյրճիլէրին իչինտէ պիր կէնճ ատէմ վար իտի քի, գօնթ տը Ֆրիւզլընն էօնիւնտէ եըզըլը օլան ալթունլարա տէօթ կէօզլէ պագար, վէ հէր ան մէնինէ մուզթէսիր օլամատընը պիր բաշէ վիճուտինի խթիլա իտէր իտի. պէնզի աթմըշ օլուպ, հալինտէ պիր զաիֆլիք հիսս օլունուր վէ եիւզինտէ եուվարլանմագատա օլան թէր տանէլէրի գուլագ թօղլարընա թօքլանըր իտի։

Ֆրիւզլընն էօնիւնտէքի բարալարընն նէեէ պալիզ օլտուղընը պէլքի օնունճի տէֆա օլարագ հիսապ իթմէքտէ իքէն, օմուզունա պիրինին խաֆիֆճէ ուրտուղունը հիսս իթտի վէ օ անատ, հէր քէսին իչիտէ պիլճէճէի սուրէթտէ խթիհզալը եիւքսէք պիր սէսին չոնընը սէօյլէտիեինի իչիթտի։

— Զէվալը Մագսիմ, կէօրիւեօրսուն քի, զաիպ իտէն եալընընը սէն տէեիլ սին։ Հէր նէ գատար գօնթ տը Ֆրիւզլ՝ էօնիւնտէքի ալթուն վէ կիւմիշ տաղլարընը գազանմագատա իսէ. պիր ազ էվվէլ տօսթումուզ Մազորլ տա պունա միւսաալի պիր սէրվէթ գազանմըշընը։

Մագսիմ թէսմիյէ իտիլէն զաթ՝ պիր պէօեիւք իչ չէքինտիսիյլէ։

— Էվվէթ տէտի։

Մագսիմին հալը զաֆընը անլատեան պու ատէմ տէտի քի։

— Տօսթում, պու ազամ բէք նէչէ սիզլիեին վար. Մազորլընն զարարը սանա բէք թէչսիր իթմիշ օլմալը. լաքին քէնտիսինէ պազասանա հիչ օրատա տէեիլ. եօգսա քէնտի զարարընը չօգմը պուլուեօրսուն։

Մագսիմ եիւզիւնի մուխթասընա չէվիրէրէք։

— Եանընընեօրսունը Մ. տը Պօա, ազ վազթ իչինտէ զաիպ իտիլմէի միւհթէմիլ օլան պիր գազ պանգա քեազընը նէմմէ եարար. պէն՝ պաշգա վէ ինտիմատ էն պէօեիւք պիր թէչսիրին մուճիպինի թէչխայիեիլ իտիեորում։

— Բէք ալէա տօսթում՝ ֆիլ հազրգա, մատտէ տիւշինիլմէէ սէվատընը տէեուպ, թօղուգլարը իւզէրինատ էօնիւրու վէ Մագսիմի արգասընը չէվիրտի։ Մագսիմ տէ օեունճուլարա միթէհայիերանէ տրգգաթատա տէվամ իթտի։

Գուվվէթի խարիճինտէ օլան ամիպ պիր խէլէճան՝ վիճուտինի գարամը իտի. կէնճ ատէմին պու թէչսիրինի անճագ պիր քիչի թէտգրգ իթմիշ իսի. սէրճիլէրտէն պիրի։

— Պիրա՛ռէր Մ. Ֆրիւզլ, էյի ճէսարէթ.

Տիկէրի — Էյի գաղանճ.

Պիր տիկէրի — Երբմի պէշ պին ֆրանգ տանա.

— Աման էֆէնտիլէր, նէ՞ կիւզել բարթի.

— Իտտիա իտէրիմ քի, Մ. Ֆրիւզլ՝ իրի եիւզ պին ֆրանգտան տանա զիեատէ գազանը։

— Իքի եիւզ էլլի պինէ պալիզ օլտու։

Մ. գոնթ տը Ֆրիւզլ՝ պաշընը գալտրրուպ, բանաթճա պիր սէյլէ պէտի քի.

— Մ. Մազորլա սորունը. պէն սայմաեորում.

Մազորլ (պիլազայտ) — Պէն տէ սայմաեորում էտի։

Պունլարընն էթրաֆընտա, կէրէք ըզպթէ կէրէք հասէտ իտէնլէր արասընտա լաֆ էօյլէմէկէն անճագ Մագսիմ իտի. պունունլա պէրապէր կէնճ չօճուղուն պու սիւքիւնէթինէ քիմսէ տրգգաթ իտէմէղ տի։

Մալօնուն պէօեիւք սամա սաաթը՝ օն պիրի ուրտուղը վազթ, Մագսիմ՝ պիր քէրրէ իսթէքսիզճէ զըմբլատուպ, խալգընն իչինտէն չըգմագ իսթէքսիյէ, տէ, կէօզլէրի թէքրար մասանրն իւզէրինէ օլան ալթունլարլա պանգնօթլարա տիքիլտի։

Մ. Ֆրիւզլ պազըրարագ.

— Օն պիր տէտի։

(Մազորլ ճէվապ օլարագ սօղուդճա).

— Էվվէթ օն պիր։

— Վա՛յ... եարբմ սաաթ տանա օյնատա պիլէճէկիմ օն պիր պուչուգտա պուրատան կիթմէլիեիմ. լաքին սիզէ զատր իթմէք իսթէմէմ. խթէր իսէնիզ պիր իւչիւնէ պէշ պին ֆրանգ.

—Նասըլ արզու իտէր իսէնիզ, էօյլէ օլսուն։

Պիր վազթ իքի օեունճունընն բարալարը չագբրտըսընատան պաշդա պիր չէյ իշիտիլմէկ օլտու։

Գոնթ տը Ֆրիւզլ՝ պիլա ֆասըլա գազանմագատա իտի։

Մագսիմին տը Պօա թէմմիյէ իթտիեի ատէմ՝ պիրտէն պիր

ԷՀԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրելիտիէ քեսին (Էհզախանէ-Թիւրքիէ) եէվմը քիւշատընտան պէրկէսթէրտիյի ինթիզամ վէ արգաթի ասն վէ իհզար օլընան քեսքիֆէլի էսվիյէնին խալիսիէթ վէ էհվէնիյէթինան տօլայը չէհրիմիդին էն միւքէմմէլ էհզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինէ նիւմունէի իմթիհան օլմագ. չէրէֆինի իպրազ իթմիշ տիր. պու արգաթ վէ ինթիմամա մուռզամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էհզախանէլէրէճ ասլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընաճագ մէվատտրն պայլըճասը արը. ամմէնին մուսէլէմի վէ տէվաիրը բէմիյէնին տախի մուսատտաղ օլացէրը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր թէէսիսէէն պէքլէնիլէլ չու խրտէմաթը միւսթահսէնէյէ պիր իլավէի ինսանիյէթքէարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսենտէն չիմիյէ գատար միւրաճաաթ իտէն պիլճիմէ զուէֆայի խասթէկեան մէճճանէն թէտավի ինթիրիմէք վէ մուալէճաթը լազըմ տախի քէզա պիլա իւճրէթ ինթա իսիլմէք կիպի ինթիյար օլընան ֆէտաքեարլըգլար նազարը արգաթա ալընանճագ օլուր իսէ պու էհզախանէնին ինթիհսալը մէնֆաաթտան զիյատ հէմճինսինէ խրատթէ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթբէրվէրի իւզերինէ թէէսիս իսիլմիշ օլտուղը տէրհալ թայեին իտէրիյթէ չու թատատ օլընան հիմմէտի մասրուֆէտէն նաչի տիր քի պու էհզախանէ թարիգը թէրագդրատա գամը տէրէճաթ իտէրէք, պու կիւնքի մէրթեպէի իհրաղ էյլէմիշ վէ պու եիւզտէն տէ էրպապը միւրաճաաթը մէնմունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ աթըպպանը տախի իսղնուտիսինի ճէլպ էյլէմիշտիր։

Մէգքիւր էհզախանէսէ քեաֆֆէի իլէլ վէ էմրազտա քէսպը իսիթիասը թամ էյլէմիշ մէշահիրը աթըպպա հէր կիւն եվգաթը մուալէնէսէ հազըր պուլունտըգլարը կիպի վիւքիւր ու իւնասէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուալէնէ-խանէլէր մէվճուտ տըր. էհզախանէսէ պուլընան ալէաթ վէ էտէվաթը ֆէնէնկէօրներն միւքէմմէլիյէթի սէպպի իլէ եկեկասէ ատնիրմէյէ չայան օլան (թահսիլսանէ) իսէ ճանիպը հիւքիւմէթը Սէնիյէտէն Էվրոբատա տօգուզ սէնէ թահսիլ իթթիրիլտիքէն օնրա իւգ տէֆա օլարագ քիմիակիր տիբլոմասընը իհրաղ իլէ շէհրիմիզ ավտէֆ իթմիշ օլան Մէքքէէլը թըպիէի Շահանէ քիմիակիր մուալիմիլէրինտէն Տօքթօր Ահմէտ Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիտար վէ քիֆայէթինէ թէսլիմ իսիլմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնէնը թահսիլտէքի իգթիտարը պուրտաճա նասը մալիմ իսէ, էվրոբաճատա օ տէրէճէ մարուֆ տրը, մուամիլէյի պէտէնը ինսանատա միհնթանը թահսիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհթիմամ իլէ պիթթահսիլ աթըպպատա իհղար վէ պիհնայէն ալէյհ աթըպպայի մուամիլէյհիւմին իշլէրինի պիր գաթ ատահ թէհսիլ իթմէքտէ օլտուղը կիպի մէրի օլան մատէնի նէպաթի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլէաէ թահսիլ վէ իհղար իթմէքտէ տիր։ 8—2

ՄԷԾՀՈՒՐ ԼՕԳԱՆԹԱՀԻ ԱՐԱՄ

Պէօհիւբ Զարչուտա Պէզէթեան արգասընտաքի լօգանթաեը իտարէ իտէն մէշհուր լօգանթահի Արամ աղա՝ պու քէրրէ լօգանթասընը Դալբագճըլար Պաշընտա Ռիւրքճիրէր Զարչուսընտա Մագգասը կիւզէլին գարչուսընտաքի մահէլը մախսուսա նազլ իթմիշ տիր։ Նէֆիս վէ լեզիզ թասմարը վէ սանաթընտա մէհարէթի մալիմ վէ միւսէլլէմ պուլունան մուամիլէյի՝ մուհթէրէմ միշթէրիլէրինին կէնիշ վէ տահա թէմիզ վէ ֆէրպէր օլան մէքիւր եէնի լօգանթասընը թէչրիֆ պուհուրմալարընը պիլիսասա թէմէնին իտիհար։

ՁԱՏԻԿ ՁԱՏԻԿ ՁԱՏԻԿ

ՁԻՎԱՆ ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ մեծ չաքարավաճառանոցը որ 1881էն ի վեր ծանօթ է հասարակութեան իբր առաջնակարգ ՄԱՔՈՒՐ և ԲԱՂՑՐԱՀԱՄ ՇԱՔԱՐԵՂԷՆՆԵՐ պատրաստող, այս անգամ կուգայ զեկուցանել իր պատուական յաճախորդներուն թէ, հոն, սովորաբար գտնուած թարմ անուշեղէններէն, Եւրոպական համեղ ըմպելիներէն, հարսնիքի կամ տօնոյթներու համար պատրաստուած «ֆօնտա»յէն, «բրթի ֆուռ», «ֆուռէ», «ֆաիւ կլասէ», և այլ չաքարեղէններէն, ու «բաթիսբրի»ի վերաբերեալ ճոխ մթերքէն զատ, այս անգամ Զատկի առիթով, կարագ իւղ համեղ և քաղցրահոտ և ամէն տեսակէ

ՁԷՕՐԷՐՆԵՐ

ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ

ՁԷՕՐԷՐՆԵՐ

յատկապէս պատրաստած է, է՛ն ղժուարահաճներն անգամ գոհացնելու յատկութիւններով օժտուած։

Ուստի եթէ կ'ուզէք ՁԱՏԻԿի առիթով ունենալ ընտիր

ՁԷՕՐԷՐՆԵՐ,

ՇԱՔԱՐԵՂԷՆՆԵՐ

ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ, դիմեցէ՛ք

Ձ. ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ

ՄԵՄ ՇԱՔԱՐԱՆՈՑԸ

Գումգապու, Սթասիօնի մօտ, թիւ 27, և Պալի-Փաշայի զառիվայրին վրայ գտնուող թիւ 50 խանութները։

ԴԻՄԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՔ

ԻԼԱՆ

Տէրսաքտէթ վէ ճիվաբը իլէ էտիրնէ պաչ միւտիրիյէթ տարիէսինին, իչպու 318 սէնէսի թամիրաթը խուսխուրը իչուն, միւպաեասընա լիւզում կէօրիւնէն 1585 տտէա քէսթանէ տիրէեի՝ պու քէրէ թէէկրաֆ վէ բոսթա նէգարէթի մէճլիսը իտարէսինէ, վէ Ատաբազարը հիւքիւմէթը մահալլիյէսինճէ միւնազասատա վազ իտիլտիեի, էվէլճէ պիր գաչ տէֆալար իլան իտիմիշ վէ ֆիթթը՝ հատտը լաեըզընտա կէօրիւլտիյիւ թագտիրէլ, իհալէլէրինին իճրասը մուգաբրէր պուլունմուշ օլմալա, իթթաբնա թաիպ օլանլարը՝ չէրհաթը միւնազասաեը կէօրմէք վէ տանա զիեատ թաֆսիլաթը լազըմ ալարագ, անա կէօրէ միւնազասատա կրրիչմէք իչուն էվվել էմիրտէ եիւզտէ 10 հիսապլյա թէէմինաթը նագտիյէ վէ եա Տէրսաաեթի թիճարէթ օտասըյլա մուգավէլաթ մուհարրիրլիեինէն մուսատտագ քէֆալէթը գավվիյէէլէրինի համիլէն, ճիւմատատան մատտա պէհէր կիւն նէզարէթը միշարիէյհա մէճլիսը իտարէսինէ վէ եախօտ Ատաբազարընտա հիւքիւմէթը մահէլլիյէէէ միւրաճաաթ իլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ցի 31 մարտ 318

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՅՑ ՁՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին

Ս. ՊՈԼԻՍ

Թագադրուած

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաև թուալէթի հոտաւէտ և լուսցքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ապնուութեան մասին՝ եւրոպական՝ ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց ժանուութիւն։ Փափաքողներուն քաթալոկը ձրի կը ղրկուի։

Մեծածախակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրստաքաք և Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատուները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ է ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻՁ — Պ. Լաքառիէ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաֆտէօն։
ՊՈՄՊԱՅ — Պ. Ապքար և Ընկ.
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ — Պ. Մ. Գալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ — Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ — Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՐՆԱ — Պ. Կէռան Արտիթի.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ — Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան։
ԻԶՄԻՐ — Պ. Յակոբ Մոմճեան։
ՌՈՏՈՍԹՕ — Պ. Յակոբ Բսօվատալ։
ՁՄԻՐՆԻԱ — Պ. Հայրիպս Վառնինկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ — Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՒՍԿԻՒԴ — Պ. Մ. Բափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ — Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ — Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք։
ՏՐԱԳԻԶՈՆ — Պ. Սրիս Կ. Ինճիճեան։

24—19

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԹԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԳԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖԻ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իհրա էօմիւր սիկուրթաը պէտէլի ֆրգ. 19,534,376
» » եանկեն » » » 460,267,203
» » » » թրքմի » 1,433,965

Էյմէ-ը Է-էրէնի վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրհաթ իլէ սիկուրթա ագտաեր

Եանկէ- էրուը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզերինէ սիկուրթա ագտ իտէր։

Նէֆէյոր էրաշրրէ- էրուը մալ, էվրադը նագտիյէ վէ վաքօր սիկուրթաարը գապուլ իտէր։

Հիսէսատարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրի — (Տէրսաաեթէտ Դրէսդի Լբանէ, Օսթերատա Անկլօ Աւսթրիան Պանգ, Սօֆեատա Պանգ Նասիոնալ Պիլկար։

Թաշրալար իչիւն միւտատիա վէ միւթէպէր քէֆալէթլի ատէնթէրէր արանըլըյոր — Թիւրքիա իչիւն ումմանի ատէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէպանի օսգագ, Ճէտիտ խան

Թիւրքիա իչիւն ումմանի միւֆէթթիշ — Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ԲԱՐԻՁ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

1900

ԱՄԵՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾՀՈՒՐ ՏԻՔԻՃ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՖԻՑ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

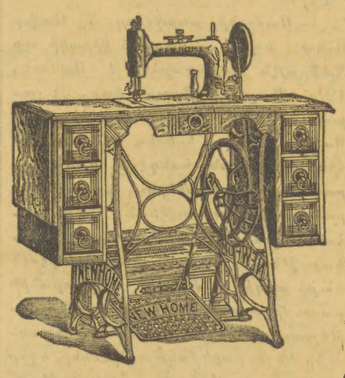

Մէգքիւր Սէրկիի Ումումիսինէ միւքաֆաթընը, HORS CONCOUR րէգապէսիէ գազանընը տրր։

Էն ուճագ թէֆէրրուաթընա գատար էմսալընտա թէվէֆֆիւգ իտէր։

Թուրքիա իչիւն եէկեանճէ ատէնքասը Ա.ՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահճէ Գարուսընտա, Համիտիյէ ճառատէսի, Ն° 7 Թրամուէյ իսթթը իւգէրինէ։ Շէրիպելէյի՝ Իզմիթտէ, Սիլիվրիտէ, Աֆիօն Գարահիսարտա վէ սաիրէ։

Ը՞ԻՆԸՆԿՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՂՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 Վէ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻՇ

Բարիստէ Բլաս Վանսօմտա, 9 Նօմէրօլու տաիրէի խուսուսի։

ՀԱՐԻՒԹ ՇԻՐԳԷՔԻ

Սէրմաեէ վէ իսթիեաթ 107,000,000 ֆր.
Սէնէքին մագպուզաթը 21,000,000 »
Էօտէնէն զիեան 252,000.000 »
Սիկուրթալը իսանէլէրին գրմէթի 19,000,000 »

ԴՕՄԻ ՇԻՐԳԷՔԻ

Սէրմաեէ վէ իսթիեաթ 153,000,000 ֆր.
1900 մագպուզաթը 17,000,020 »
Էօտէնէն զիեան 120,000,000 »
Սիկուրթալը էօմիւր 260,000,000 »

ՊՈՒՇԻՐԷՔԻ զաեէթ միւսաթա չէրհաթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր

ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւխթէլիֆ սուրէթտ վէ խուսուսի էչվէն։

Ֆիհանթլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։

ՇԻՐԲԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանգ Օթթօման» օլուպ, Սթանպօլ Ֆէժանը տախի Կալաթատա «Պանգ Օթթօման» գարշըսընտա տրր։

Տ՞ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԿԻԶԼԻ ԽԱՍԹԱԼԸԳԼԱՐ ԹԱՊԻՊԸ

ԽՈՒՍՈՒՍԻՍԻՍ

Կալաթատա Սանտրգճըլար Ճատէսինտէ 97 նիւմէրօլու թէտավիխանէսինտէ խասթալարը գապուլ վէ թէտավի իտէր։ Պէլ սօղուգլուղունուն էն չէտիտ վէ էն միւղմին հալինտէ վէ օնատան տօլաեը զուհուր իտէն պիր չօգ իտարար եօլու իսէթլէրինի միւշթէէրիր պուլունան տօքթէօր ԿԱԼԻՆՕՍ՝ էն եէնի վէ ալէա ուսուլ իլէ, հիչ աղրը հիսս իթթիրմէքսիզին, աղ միւտատէթ զարճընտա թէտավի իտէր։ Թէէտատիտ տէնէյէրուէն՝ իւճրէթի խասթալըգլարընը չիֆասընատան սօնրա ալընապիլիր։

ՖՐԷՆԿԻ Զաեէթ եէնի վէ էվրոբատա թասթպիգ օլունան սօն ուսուլ իւզրէ, ֆրէնկի խասթալըղընը թամ մուվաֆֆագլեէթլէ թէտավի իտէր։ Հէր կիւն սաաթ 4էն 10ա գատար Կալաթատա Սանտրգճըլար ճատէսինտէ, Դարագուշ օվէլի գարշըսընտա լամպաճը տինքանը իւզէրինտէ, 97 նօմէրօլու թէտավիխանէսինտէ պուլունուր։ 9—40

ՄԻՆԱՍ Գ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ԵՒ

ՈՐԴԻ

19, Կ. Պ-ի-, Մէհմէտ Բաշա խան, 19.

Երկար ժամանակէ ի վեր իր յանձնակատարի հանգամանքով ծանօթ Մրնաւէֆ.Բէյէճեան,ընկերակցութեամբ որդւոյն Յարութիւն էֆ.ի, երեք տարիէ ի վեր բացած է նաեւ ԿԵՆԱՑ և ՀՐԴԵՀԻ տպագրութեան սենեակ մը ալ, բնաբան ընտրելով ունեցած ընկերութեան օրէնքները ամենայն ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԵԱՄԲ և խիստ ՃՇԳՐԻՏՕՐԷՆ բացատրել։ Արդէն տպահովագրական ճիւղին մէջ ըրած յառաջդիմութիւնին գրաւական մըն է ժողովրդին բարձր համարման։

Հարկ չկայ այլ եւս տատամսիլ տպահովագրիչի մը ընտրութեան համար։

Դիմեցէ՛ք ամենայն վստահութեամբ

ՔԷՉԷՃԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

ուր պատրաստ կայ միշտ տպահովագրական այն պատուաւոր պայմանեան որ իր հեղինակած գրքոյկին մէջ հանրածանօթ է։

Տէր և Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՈՒԷՐԵԱՆ

)(145)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՋԵՐԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԱԼԿՕ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ՆԵԱՆԳԷ

ՍԻՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

Մեծամիտ վաճառականը գրգռումի առաջին շրջանն անցընելէ ետք կրկին կարդաց Գրիգորեանցի նամակը։ Միլիոնատէրը լիակատար և մանրամասն տեղեկութիւն կ'ուզէր Վահէի ընտանեկան անցեալին ու անձնական կացութեան նկատմամբ։ Իր գիտցածները շատ վեր ի վերոյ բաներ էին պատկերանանին մասին և աւելի հիմնական, աւելի վաճառական ծանօթութիւններ կը պահանջէր Գրիգորեանց։ Իր անձնական դատաստանէն դուրս, եթէ իրողութիւնները միայն գրէր Ալիսի հօր, շատ նպաստաւոր արդիւնք պիտի արտադրէին անոնք. Վահէ չարունակ պատուաւոր և առաքինի եղած էր իրենց հանդէպ, բաց ի Ատրինէի պատկերին նրկատմամբ դարձուցած էնթրիքէն որ գուցէ նկատողութեան իսկ չառնուէր Գրիգորեանցի կողմէ։ Մնաց որ ինք շատ աննպաստ իրողութիւններ կ'ենթադրէր դերձակուհիին անցեալէն զոր մանրակրկիտ քննութենէ մը անցընել անհրաժեշտ կը սեպէր ճշգրիտ և լիառատ տեղեկութիւն հաղորդելու համար Գրիգորեանցի, քանի որ այս տեղեկութիւն իբր հիմ պիտի ծառայէր ամուսնութեան մը և միեւնոյն ժամանակ միլիոնների ժառանգութեան։

Սա ալ ըսենք որ պատուաւոր մարդ էր Տագրեան և վերջին ծայր խղճամիտ. իր անձնական կարծիքը պատճառ չէր որ չեղէր ուղղամտութենէն ու անաչառ տեղեկութիւններով խորտակէր երիտասարդի մը ապագան։ Ուստի Վահէի նկատմամբ տածած զգացումն իրեն վերապահելով, սկսաւ խորհիլ միջոցներուն վրայ որոնցմով տեղեկութիւն պիտի հաթայթէր։

Մէկ աղբիւրէ քաղուածը անկողմնակալ չըլլար գուցէ, երբէք չորս տարբեր ճիւղերէ կը փափագէր ուսումնասիրել։ Օննիկը՝ փաստաբանը գէշ չէր, Վահէի ամենէն մեծ հակառակորդն էր և բնականաբար պիտի պրպտէր, քրքջքրէր, քննէր, պատկերանանին յուռի կողմերը, զորս ուրիշ աղբիւրէ ստուգելով դիւրին էր ճշմարտութիւնը հասկընալ։ Սակայն այն աստիճան անարեւ սրիկայ մըն էր որ, կարեւորութիւն տալ, հետը խօսիլ չէր արժեր։ Ուրիշ տաներէց քահանան կար, անիկա քնականաբար տեղեակ էր դերձակուհիին անցեալին. ուրիշ։

Վերջապէս այն օր առանց որոշում տալու տուն վերադարձաւ Տագրեան. անակնկալը ծանր բեռի մը նման կը ճնշէր վրան, քիչ մը սպասեց, չիսօրի փորձեց և հուսկ ուրեմն երբ ամուսնոյն հետ առանձին մնացին.

—Անհաւատալի լուր մը պիտի հաղորդեմ քեզ, ըսաւ։

—Խէր ըլլայ, պատասխանեց կինը, մեզի՞ վերաբերեալ է։

—Լ՛ռ ուզենք կը վերաբերցնենք, չուզենք չենք վերաբերցներ։

—Սիրաս մի հատցնե՛ր, ըսէ տեսնենք ինչ է։

—Գրիգորեանցի աղջիկը ինչ ընէ կը հանիս, այն խրոխտ, փափուկ աղջիկը։

Տիկին Տագրեան անյուսալի արարք մը ենթադրելով այլայլեցաւ.

—Ինչ ըրեր է, չէ նէ...։

—Ինչ պիտի ընէ. աղջիկը չենք չնորհք էրիկ փնտռելու եկեր է հոս, ամէն բան լմնցուցեր, մանչը գտե՛ր, պատրաստե՛ր, գացեր է։

—Աչքդ խաղայ աղջի՛կ, բացագանչեց տան տիրուհին, գտածը ով է, գոնէ չնորհքով երիտասարդ մըն է։ Կեցի՛ր Արամը չըլլա՛յ, ճարտարապետին տղան, անոր շատ կը հաւնէր կոր։

—Իշի՛ր, իշի՛ր, վարերը իշիր, անանկ բարձր դասու հետ գործ չունի եղեր աղջիկը, մօտիսիրային տղուն, Վահէին հետ ընտրեր ես։

—Վահէի՞ն, շեշտեց տիկինը, հը՛ անոնք գործը այս տեղի պատյաններուն մէջ եփեր են. արդէն այն աստիճան մտերմութիւնը ասանկ հետեւանք մը պիտի ունենար... բայց աղէկ ըրեր է, աֆէրիմ աղջիկ, ինչ ունի, չենք չնորհք տղայ է Վահէն, ինչ բան կը պակսի իրեն։

—Աղէ՛կ ըրեր է մի. չէ՛ շիտակը, ըսելիք չկայ դատաստանիդ, միլիոնատէրի մը աղջիկը ասանկ պոեդի մէկն առնէ, անոր ալ «ֆէրէյ» ըսես։

—Ես պոեդութիւն մը չտեսայ, ո՛չ տղուն, ո՛չ ալ մօրը վրայ, ինչո՞ւ պարտական մնամ, մեղքերին առնեմ։

Տագրեան ինք ալ կը խղճահարէր թէեւ անմեղ Վահէն ամբաստանել, բայց մեծամտութիւնը կը չեղեցնէր զինք ուղիղ ճամբէն և կնոջը ջատագովութիւնները այս անտոհմիկ տղուն նկատմամբ, քաղցր չէին թուեր իրեն։

—Է, ինչ պիտի ընես, յարեց տանտիրուհին։

—Ինչ պիտի ընեմ, հայրը տեղեկութիւն ուզեր է թէ՛ մանչուն, թէ՛ մօրն և թէ՛ ընտանիքին անցեալին ու ներկային նկատմամբ. հոս մանրամասն ուսումնասիրութիւն պիտի կատարեմ և արդիւնքը պիտի հաղորդեմ Մանչէսթր։

—Զըլլայ որ աննպաստ բան գրես, ինչո՞ւդ պէտք, քանի որ անգամ մը միտքը դրեր է Ալիս Վահէն առնել, ինչ ալ որ գրես, անպատճառ ոտքը պիտի կոխէ առնէ՛ մանչը, ինչո՞ւ մենք գէշ խօսած ըլլանք, ետքը ամօթով մնանք, մանաւանդ որ մենք ալ աղջիկ զաւակ ունինք։

—Իմ աղջիկս եթէ առանկ խենթութիւն մը, ստորին ընտրութիւն մը ընէ, երեսն իսկ նայելու չեմ զիջանիր։

Տանտիրուհին տատամսոտ ձեւով մը.

—Ինչէ՞ն գիտես որ աղջիկդ ալ Ալիսին չափ չէ համակրիր Վահէին, ըսաւ։

Տագրեանի մտքին մէջ չատնց գոյութիւն առած էր այս կասկածը, բայց ոչ ինք կը զիջանէր խորհիլ անոր վրայ, ո՛չ ուղղակի բան կ'ըսէր ընտանիքին, ուստի ամուսնոյն այս խօսքին վրայ ընդոստ ցատքելով.

—Ինչ կ'ըսես, կնի՛կ, խենթեցա՞ր, գոչեց, ատ ինչ խօսք է, իմ աղջիկս ինչո՞ւ համակրի մտախթրայի մը զաւակին։

—Ինչ կ'ըլլա կոր, ինչո՞ւ այդչափ կը կրակուրիս, քու աղջիկդ ալ սիրա չունի՞, չի կրնա՞ր համակրանք ղգալ այնչափ ազնիւ, սիրուն և գեղեցիկ երիտասարդի մը նկատմամբ։

—Զիս կատղեցնելո՞ւ համար կ'ընես կոր այս խօսքերը. գիտես որ արիւնաւոր մարդ եմ, չատկատակի չեմ գար։

—Պաղարիւնութիւնդ պահէ՛, ինչ կայ կատղելու, աղջիկ զաւակ ունեցողը մեծխօսիկ չըլլար, մանաւանդ որ Վահէն ալ ո՛չ մէկ թերութիւն ունի բաց ի հարստութենէ. ան ալ տե՛ս, ինքներ գլխուն գալ սկսած է. քիկ քիկ չէ, միլիոններով։

—Իմ մասիս չնորհակալ եմ, Գրիգորեանց թող վայելէ այդ բաները։

(Շարունակեալ)